

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Objedinjeno izvješće o obavljenim financijskim revizijama

**Političke stranke i
nezavisni zastupnici
za 2020.**

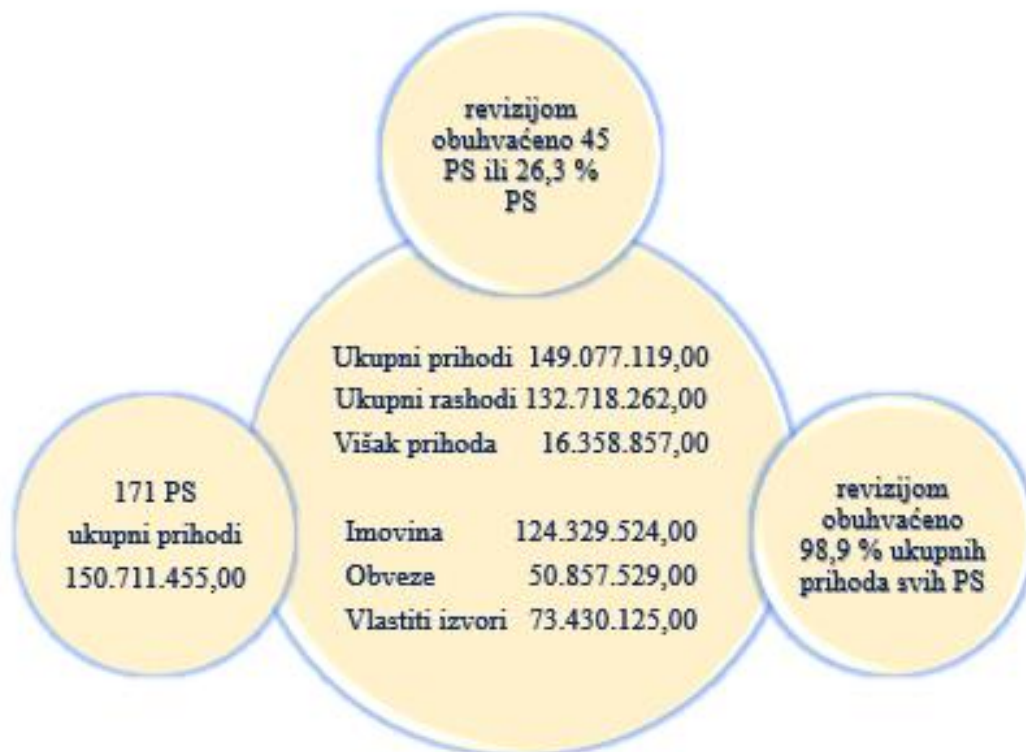
Zagreb, prosinac 2021.

Revizija – ukratko

Političke stranke obuhvaćene revizijom

Fokus	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka	Hrvatska socijalno-liberalna stranka
Snaga – Stranka narodnog i građanskog otpora	Hrvatski suverenisti	Akcija mladih
Građansko-liberalni savez	Možemo! – politička platforma	Hrvatska stranka umirovljenika
Demokrati	Zagreb je naš!	ZA GRAD
Stranka s Imenom i Prezimenom	Duspara Mirko – nezavisna lista	Stranka demokratske akcije Hrvatske
Most	Radnička fronta	Hrvatska demokratska zajednica
HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	Abeceda demokracije	Željko Lacković – Nezavisne liste
Nezavisna lista Zagreb	Nezavisna lista Stipe Petrina	Primorsko goranski savez
Samostalna demokratska srpska stranka	Hrvatska demokršćanska stranka	Socijaldemokratska partija Hrvatske
Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje	Promijenimo Hrvatsku	Hrvatska konzervativna stranka
Unija Kvarnera	Živi zid	Domovinski pokret
Istarski demokratski sabor	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati	Narodna stranka – REFORMISTI
Blok za Hrvatsku	Hrvatski laburisti – Stranka rada	Neovisni za Hrvatsku
Zelena lista	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti	

Nezavisni zastupnici

Vladimir Bilek
nezavisni zastupnik češke
i slovačke nacionalne
manjine

Robert Jankovics
nezavisni zastupnik
mađarske nacionalne
manjine

Ermina Lekaj Prljaskaj
nezavisna zastupnica
albanske, bošnjačke,
crnogorske, makedonske i
slovenske nacionalne manjine

Veljko Kajtazi
nezavisni zastupnik austrijske,
bugarske, njemačke, poljske,
romske, rumunjske, rusinske, ruske,
turske, ukrajinske, vlaške i židovske
nacionalne manjine

Željko Glasnović
nezavisni zastupnik

dr. sc. Furio Radin
nezavisni zastupnik
talijanske nacionalne
manjine

revizijom
obuhvaćeno 6
nezavisnih
zastupnika

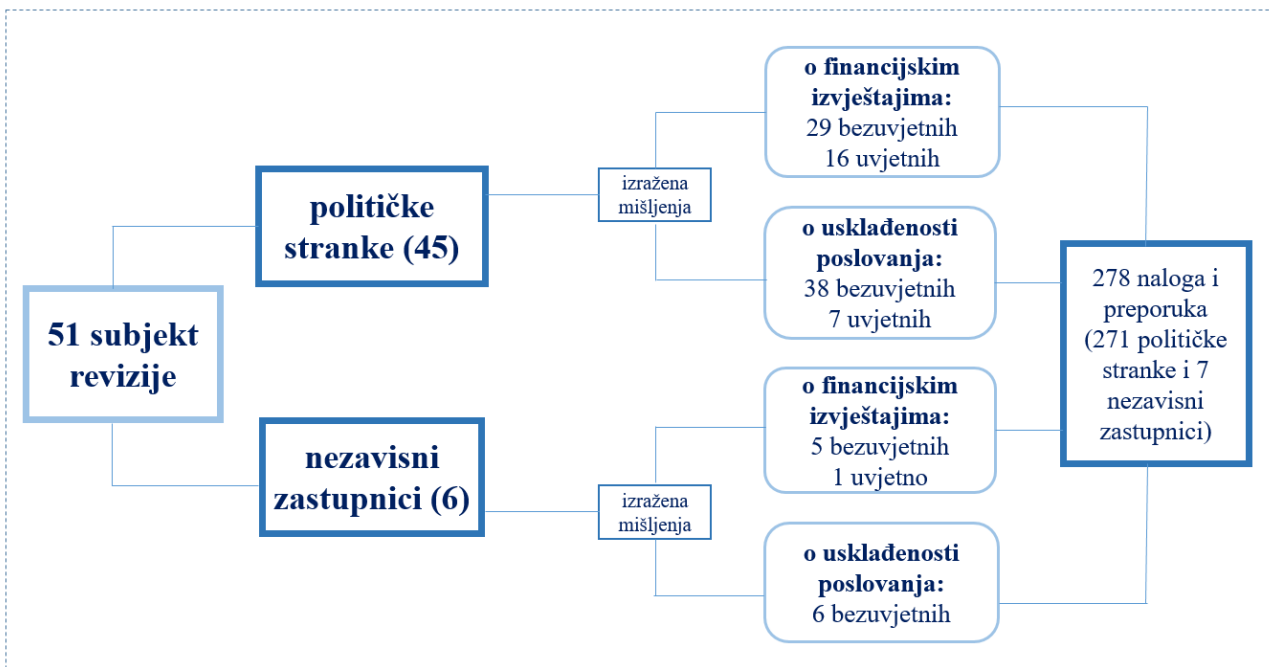
Ukupni prihodi 2.557.810,00
Ukupni rashodi 2.689.989,00
Manjak prihoda 132.179,00

Imovina 1.441.623,00
Obveze 78.765,00
Vlastiti izvori 1.362.858,00

Financijska revizija

Ciljevi revizije bili su provjeriti:

- istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem
- pravilnost stjecanja prihoda
- pravilnost ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- pravilnost izvršenja drugih transakcija.

PODRUČJA U KOJIMA SE NAJČEŠĆE POJAVLJUJU NEPRAVILNOSTI I PROPUSTI

Računovodstveno poslovanje	15 PS	1 NZ
Financijski izvještaji	12 PS	1 NZ
Prihodi	5 PS	- NZ
Rashodi	4 PS	- NZ
Sustav unutarnjih kontrola	2 PS	- NZ

PROVJERA NALOGA I PREPORUKA IZ PROŠLIH REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA

* nalози i preporuke odnose se na 39 političkih stranaka, jer šest političkih stranaka nije ranije obuhvaćeno revizijom

Zaključak

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Financijske izvještaje za 2020., s propisanim priložima bila je obvezna dostaviti 171 politička stranka, šest nezavisnih zastupnika te 1 176 nezavisnih vijećnika. Unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje dostavilo je 126 političkih stranaka (119 u propisanom roku, sedam izvan propisanog roka), šest nezavisnih zastupnika te 1 091 nezavisni vijećnik. Na navedeni način financijske izvještaje nije dostavilo 45 političkih stranaka te 85 nezavisnih vijećnika (35 ih je dostavilo izjave o odricanju od prava na redovito godišnje financiranje iz proračuna, šest preslike o zatvaranju posebnih računa za redovito godišnje financiranje, a 44 nije dostavilo spomenute financijske izvještaje, izjave ni drugu dokumentaciju). Financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Financijskom revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje 45 političkih stranaka i šest nezavisnih zastupnika koji su u 2020. ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn. Iako smo revizijom obuhvatili 45 političkih stranaka ili 26,3 % (od 171), one su ostvarile 98,9 % ukupnih prihoda svih političkih stranaka. Za nezavisne vijećnike, revizija financijskih izvještaja i poslovanja za 2020. nije obavljena, s obzirom na to da u 2020. nisu ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn.

Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti koje su utjecale na izražavanje mišljenja najvećim dijelom odnose se na financijske izvještaje i računovodstveno poslovanje. Kriteriji za izražavanje mišljenja bili su zakoni te drugi propisi i unutarnji akti kojima je uređeno financijsko izvještavanje i poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, Državni ured za reviziju dao je 278 naloga i preporuka, čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju prihoda, rashoda, imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava.

U skladu s odredbama članka 94. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Ured obavještava Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i dostavlja cjelokupnu dokumentaciju o svim utvrđenim povredama Zakona.

SAŽETAK	i
PREDMET, CILJEVI, PODRUČJA I METODE REVIZIJE	3
KRITERIJI ZA IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA	4
REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA	5
Prihodi	7
Rashodi	13
Imovina te obveze i vlastiti izvori	18
Nalaz revizije	22
Provedba naloga i preporuka iz prošle revizije	36
REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA	38
Prihodi	38
Rashodi	39
Imovina te obveze i vlastiti izvori	41
Nalaz revizije	42
DOSTAVLJANJE I OBJAVLJIVANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	44
Političke stranke	45
Nezavisni zastupnici	50
Nezavisni vijećnici	50
ZAKLJUČAK	51

SAŽETAK

Državni ured za reviziju obavio je financijsku reviziju 45 političkih stranaka i šest nezavisnih zastupnika, kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje za 2020.

Također, obavljena je provjera dostavljanja (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) godišnjih financijskih izvještaja političkih stranaka, nezavisnih zastupnika te članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabranih s liste grupe birača (kojima je mandat u 2020. bio u tijeku), kao i objavljivanje financijskih izvještaja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Ciljevi revizije bili su provjeriti: istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja, primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem, pravilnost stjecanja prihoda i ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*), provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije te pravilnost izvršenja drugih transakcija.

Prihodi političkih stranaka obuhvaćenih revizijom iznosili su 149.077.119,00 kn, rashodi 132.718.262,00 kn te višak prihoda na koncu 2020. iznosi 16.358.857,00 kn (30 političkih stranaka iskazalo je višak prihoda nad rashodima u iznosu od 18.715.789,00 kn, a 15 manjak u iznosu od 2.356.932,00 kn).

O financijskim izvještajima političkih stranaka za 2020. izraženo je 29 bezuvjetnih i 16 uvjetnih mišljenja, a o usklađenosti poslovanja 38 bezuvjetnih i sedam uvjetnih mišljenja.

Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti koje su utjecale na izražavanje mišljenja najvećim dijelom odnose se na financijske izvještaje i računovodstveno poslovanje.

Prihodi nezavisnih zastupnika iznosili su 2.557.810,00 kn, a rashodi 2.689.989,00 kn te manjak prihoda iznosi 132.179,00 kn.

O financijskim izvještajima nezavisnih zastupnika izraženo je pet bezuvjetnih i jedno uvjetno mišljenje, a o usklađenosti poslovanja šest bezuvjetnih mišljenja.

Revizijom nezavisnih zastupnika nisu utvrđene nepravilnosti i propusti koje bi utjecale na istinitost i realnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja (osim u dijelu koji se odnosi na računovodstveno poslovanje i financijske izvještaje nezavisne zastupnice).

Kriteriji za izražavanje mišljenja bili su zakoni te drugi propisi i unutarnji akti kojima je uređeno financijsko izvještavanje i poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

Revizijom je, između ostalog, utvrđeno:

- U području djelokruga i unutarnjeg ustrojstva utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na objavu statuta te donošenje i usvajanje unutarnjih akata i drugih dokumenata jedne političke stranke (pravilnici o radu pojedinih tijela političke stranke, etički kodeks ponašanja članova i dužnosnika te pravilnik o etičkom postupku). Također, iako je statutom utvrđeno da skupština, između ostalog, donosi godišnji proračun (financijski plan) političke stranke i usvaja izvještaje o njegovu izvršenju te godišnji plan rada, utvrđeno je da se u 2020. održala samo osnivačka skupština na kojoj nisu doneseni navedeni dokumenti te da je predsjednik predložio, a upravni odbor prihvatio program rada i financijski plan te izvještaj o poslovanju Stranke za 2020. (iz zapisnika sa sjednice upravnog odbora nije razvidno je li upravni odbor prihvatio i prijedlog rebalansa financijskog plana za 2020.), a prema odredbama statuta, donošenje navedenih dokumenata nije u djelokrugu upravnog odbora.

- Nepravilnosti i propusti u raspolaganju novčanim sredstvima kod jedne političke stranke posljedica su, između ostalog, i neučinkovitog sustava unutarnjih kontrola, a dobro organiziran sustav unutarnjih kontrola povećava vjerojatnost da se sredstva koriste namjenski, etično i učinkovito. Druga politička stranka do vremena obavljanja revizije (kolovoz 2021.) nije donijela pravilnik o financijsko-materijalnom poslovanju koji bi regulirao financijsko i materijalno poslovanje političke stranke niti je skupština provodila nadzor i kontrolu nad financijskim i materijalnim poslovanjem političke stranke, kako je utvrđeno statutom.
- Financijskim planom prihodi i rashodi nisu realno planirani, pri znatnijim odstupanjima ostvarenih i planiranih prihoda i rashoda nisu donesene izmjene i dopune financijskog plana, financijski plan ne sadrži rezultat poslovanja te nije sastavljeno obrazloženje financijskog plana ni plan zaduživanja i otplata. Godišnji program rada sadrži ciljeve, planirane aktivnosti, sredstva potrebna za njegovu realizaciju te izvore financiranja, ali za planirane aktivnosti rashodi nisu utvrđeni prema vrstama iz računskog plana za neprofitne organizacije te se ne prati ostvarenje rashoda po aktivnostima utvrđenima godišnjim programom rada.
- Temeljni financijski izvještaji pojedinih političkih stranaka nisu sastavljeni na propisani način odnosno podaci iskazani u financijskim izvještajima nisu točni i istiniti, kao ni istovjetni podacima evidentiranim u poslovnim knjigama, zbog čega ne pružaju objektivnu i realnu sliku financijskog položaja. Bilješke uz financijske izvještaje nisu sastavljene ili nisu potpune (između ostalog, ne sadrže detaljniju razradu i dopunu podataka iz Bilance i Izvještaja o prihodima i rashodima, pregled ostalih ugovornih obveza po sudskim sporovima u tijeku te razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine).
- U području računovodstvenog poslovanja utvrđene su nepravilnosti i propusti u dijelu koji se odnosi na evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja te popis imovine i obveza. Pojedine političke stranke nisu evidentirale rashode prema rasporedu računa za neprofitne organizacije ili su poslovne događaje u pojedinim slučajevima evidentirale bez vjerodostojne dokumentacije, a poslovne knjige koncem godine nisu zaključene, uvezane i potpisane te zaštićene elektroničkim potpisom. U poslovnim knjigama početno stanje novčanih sredstava na žiroračunu nije istovjetno stanju novčanih sredstava evidentiranom u poslovnim knjigama koncem prethodne godine te nisu provedena zaključna knjiženja niti je utvrđen rezultat poslovanja. Pojedini računi na temelju kojih je obavljeno evidentiranje poslovnih događaja nisu prethodno ovjereni ni kontrolirani, a pojedini rashodi evidentirani su na temelju računa dobavljača na kojima nisu navedene aktivnosti na koje se poslovni događaj odnosi (nisu navedeni razlozi ugošćivanja te korisnici usluga reprezentacije, osobe kojima su darovi namijenjeni, svrha službenog putovanja, terminski planovi i potvrde izvršenja plaćenih usluga) te se ne može potvrditi jesu li sredstva korištena za ostvarivanje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma. Blagajničko poslovanje nije vođeno uredno, a popis imovine i obveza nije obavljen u skladu s propisima.

- Podaci o primljenim dobrovoljnim priložima (donacijama) iskazani u izvješćima o primljenim donacijama, poslovnim knjigama i financijskim izvještajima jedne političke stranke nisu potpuni ni istovjetni (razlikuju se iznosi dobrovoljnih priloga / donacija iskazani u izvješćima o primljenim donacijama te evidentirani i iskazani u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima; dobrovoljni prilozima / donacije u uslugama na temelju ulaznih računa za izbornu promidžbu nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u izvješću o primljenim donacijama za financiranje izborne promidžbe). Za dobrovoljne priloge (donacije) uplaćene na redovan račun nisu izdavane potvrde uplatiteljima dobrovoljnih priloga (donacija) te u dokumentaciji nisu priložene potpisane izjave uplatitelja navedenih dobrovoljnih priloga (donacija) da se protiv njih ne vodi postupak naplate dospjelih nepodmirenih obveza prema državnom proračunu odnosno proračunu jedinice lokalne samouprave ili zaposlenicima; za dobrovoljne priloge (donacije) čija je vrijednost veća od 5.000,00 kn nisu zaključeni ugovori, a dobrovoljni prilozima (donacije) nisu prijavljeni Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu niti su uplaćeni u državni proračun. Dobrovoljni prilozima (donacije) iz nedopuštenih izvora za redovne političke aktivnosti nisu prijavljeni Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu odnosno donacije za financiranje izborne promidžbe Državnom izbornom povjerenstvu te iznos donacija iz nedopuštenih izvora nije doznačen u državni proračun u propisanom roku.

- Kod pojedinih političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti i propusti pri obračunu putnih naloga za službena putovanja (pojedini putni nalozi ne sadrže neke potrebne propisane podatke, kao ni izvješće o službenom putovanju; datum putnog obračuna je datum prije odlaska na službeni put; putni nalozi ispostavljeni su nakon polaska na putovanje ili nemaju priloge na temelju kojih bi se ostvarenje službenog puta moglo povezati s ciljevima i aktivnostima političke stranke; za isplaćene naknade za službena putovanja putni nalozi nisu ispostavljeni, a dnevnice su pogrešno obračunane u iznosu višem nego je provedeno na službenom putu).
 U dijelu koji se odnosi na rashode za zaposlene kod jedne političke stranke, uz obračun prekovremenog rada nije priložen pisani zahtjev poslodavca te odluka odgovorne osobe o odobrenom prekovremenom radu, a s obzirom na to da evidencije prisutnosti na radu nisu vođene, nije moguće utvrditi jesu li prekovremeni sati stvarno ostvareni. Za dugotrajnu nefinancijsku imovinu koja je u uporabi amortizacija nije obračunana prema propisanim stopama.

Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, Državni ured za reviziju dao je 278 naloga i preporuka, čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/21-03/52

URBROJ: 613-01-01-21-1

Zagreb, 15. prosinca 2021.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINACIJSKOJ REVIZIJI
POLITIČKIH STRANAKA I NEZAVISNIH ZASTUPNIKA
ZA 2020.

Državni ured za reviziju (dalje u tekstu: Ured) obavio je **financijsku reviziju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika**, na temelju odredaba članka 9. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19) te članka 53. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu (Narodne novine 29/19 i 98/19).

Revizijom su obuhvaćene političke stranke i nezavisni zastupnici koji su u 2020. ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn, i to:

- 24 parlamentarne¹ i 21 izvanparlamentarna politička stranka te
- šest nezavisnih zastupnika.

Za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabranih s liste grupe birača (dalje u tekstu: nezavisni vijećnici) revizija financijskih izvještaja i poslovanja za 2020. nije obavljena, s obzirom na to da u 2020. nisu ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima koji su utvrđeni Zakonom o Državnom uredu za reviziju, Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 17/20) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

¹ Revizijom obuhvaćeno razdoblje (2020.) odnosi se na 9. saziv Hrvatskoga sabora (od 14. listopada 2016. do 22. srpnja 2020.) te 10. saziv Hrvatskoga sabora (konstituiran 22. srpnja 2020.), koji prema podacima s mrežnih stranica Hrvatskoga sabora (22. studenoga i 8. prosinca 2021.) ima 25 parlamentarnih političkih stranaka (22 aktivne i tri neaktivne). Revizijom nije obuhvaćena jedna parlamentarna (aktivna) politička stranka Damir Bajš Nezavisna lista (Damir Bajš NL) jer je ostvarila prihode manje od 100.000,00 kn.

Ured je obavio *provjeru dostave* (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) *godišnjih financijskih izvještaja* 171 političke stranke, koje su bile obvezne dostaviti financijske izvještaje za 2020., šest nezavisnih zastupnika te 1 176 nezavisnih vijećnika kojima je mandat u 2020. bio u tijeku. Također, obavljena je i *provjera objave* financijskih izvještaja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Postupci revizije provedeni su od 7. travnja do 9. prosinca 2021.

Političke stranke, prema odredbama Zakona o političkim strankama (Narodne novine 76/93, 111/96, 164/98, 36/01 i 28/06)², svojim slobodnim osnivanjem izraz su demokratskoga višestranačkog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te pravne osobe koje politički djeluju u skladu s ciljevima utvrđenim programom i statutom, koji su usmjereni na stvaranje i oblikovanje političke volje te političkog djelovanja građana. Osim pravnog položaja, spomenutim Zakonom utvrđeni su i uvjeti, način i postupak osnivanja, registriranje i prestanak političke stranke. Politička stranka stječe svojstvo pravne osobe upisom u Registar političkih stranaka, koji vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave (do 22. srpnja 2020. Ministarstvo uprave)³ i o upisu političke stranke u navedeni Registar donosi rješenje⁴. Sve promjene (programa, statuta, naziva, sjedišta, imena osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje, članova upravnog tijela, kao i prijavu o prestanku političke stranke) osoba ovlaštena za predstavljanje i zastupanje političke stranke obvezna je dostavljati navedenom Ministarstvu.

Nezavisni zastupnik, prema odredbi članka 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači zastupnik izabran s neovisne liste i zastupnik nacionalnih manjina izabran s liste koju su predložili birači ili udruge nacionalnih manjina. Izbor zastupnika u Hrvatski sabor uređen je odredbama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine 116/99, 109/00 – vjerodostojno tumačenje, 53/03, 69/03 – pročišćeni tekst, 167/03 – odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja, 19/07, 20/09 – vjerodostojno tumačenje, 145/10, 93/11 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 120/11 – pročišćeni tekst, 19/15, 66/15 – pročišćeni tekst, 104/15 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 48/18 – odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja i 98/19). Odredbom članka 8. spomenutog Zakona, utvrđeno je pravo birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj na zastupljenost u Hrvatskom saboru i pravo da biraju tri zastupnika na temelju kandidacijskih lista u posebnoj izbornoj jedinici. Odredbama članka 19. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine 155/02, 47/10 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/10 i 93/11 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članaka 16. do 19. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, utvrđeno je pravo pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na zastupljenost u Hrvatskom saboru.

Nezavisni vijećnik, prema odredbi članka 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači član predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabran s liste grupe birača. Izbor nezavisnih vijećnika uređen je odredbama Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21). Lokalni izbori u smislu spomenutog Zakona su izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika.

Način financiranja političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika, između ostalog, propisan je Zakonom o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

² U tekstu se navode propisi koji su se primjenjivali u razdoblju obuhvaćenom revizijom.

³ Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (Narodne novine 85/20)

⁴ Pravilnik o obrascima i načinu vođenja Registra političkih stranaka te obrascima i postupku prijave, osnivanja i djelovanja organizacijskih oblika političkih stranaka (Narodne novine 79/94, 144/10 i 27/20)

PREDMET, CILJEVI, PODRUČJA I METODE REVIZIJE

Predmet revizije bili su financijski izvještaji i poslovanje za 2020.

Ciljevi revizije bili su provjeriti:

- istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem
- pravilnost stjecanja prihoda
- pravilnost ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- pravilnost izvršenja drugih transakcija.

U postupku revizije: ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa; provjereno je jesu li političke stranke donijele kodeks etike i/ili druge dokumente kojima su određena pravila ponašanja, pravila za sprječavanje sukoba interesa te visoki i jasni standardi etičkog ponašanja koje trebaju poštovati zaposlenici i članovi političke stranke, a posebno članovi političke stranke koji obnašaju javne i političke dužnosti te kako se navedena pravila primjenjuju u političkim i drugim aktivnostima u vezi s djelovanjem političke stranke; uspoređeni su podaci iskazani u financijskim izvještajima s podacima iz prethodnog razdoblja i podacima iz financijskog plana; provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima; ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa, pravila, procedura i drugih unutarnjih akata; obavljena je detaljna provjera računa te računska točnost dokumentacije na temelju koje su evidentirani rashodi; provjereni su podaci objavljeni na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva, političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

U skladu s odredbom članka 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju, po okončanju revizije sastavljena su pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji, koja sadrže:

- mišljenje o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja
- opis činjenica u vezi s djelokrugom i unutarnjim ustrojstvom te financijskim izvještajima
- ciljeve i područja revizije
- metode i postupke revizije
- nalaz, u kojem su opisane činjenice prema područjima na koja se odnose (uz svako područje dan je nalog, preporuka ili mišljenje, za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i propusta)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije (provjeru je li politička stranka / nezavisni zastupnik postupio prema nalogima i preporukama koje je Ured dao u prošloj reviziji).

Mišljenja su izražena u standardiziranom obliku, u skladu s prihvaćenim okvirom financijskog izvještavanja i usklađena s ISSAI standardima. Pri izražavanju mišljenja odlučujuću ulogu imao je prag značajnosti, koji je određen prema utvrđenoj metodologiji. Na određivanje praga značajnosti utjecali su značajnost nepravilnosti i propusta po vrijednosti i po prirodi ili sadržaju. Značajnost po vrijednosti određuje se izravno, u apsolutnom iznosu i neizravno u postotku od ukupnih prihoda, rashoda ili vrijednosti imovine, a značajnost po prirodi ili sadržaju ovisi o vrsti poslovnih događaja koji su utjecali na podatke iskazane u financijskim izvještajima ili usklađenost poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

KRITERIJI ZA IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA

Mišljenja o financijskim izvještajima izražavaju se u odnosu na primjenjivi okvir financijskog izvještavanja za političke stranke i nezavisne zastupnike – Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine 121/14).

Mišljenja o usklađenosti poslovanja izražavaju se u odnosu na zakone, druge propise, planove/programme rada te druge unutarnje akte, koji sadrže potrebno, očekivano ili željeno stanje te daju okvir za procjenu i razumijevanje poslovanja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, utvrđivanje činjenica, donošenje zaključaka, kao i davanje naloga i preporuka.

Kriterije za ocjenu usklađenosti poslovanja određuju sljedeći propisi i unutarnji akti:

- Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu
- Zakon o političkim strankama
- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija
- Pravilnik o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja (Narodne novine 71/19)
- Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (Narodne novine 1/15, 25/17, 96/18 i 103/18 – ispravak)
- Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (Narodne novine 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21)
- Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (Narodne novine 119/15)
- statut i program političke stranke, odnosno program rada za mandatno razdoblje (*za nezavisne zastupnike na početku mandata*)
- godišnji program rada i financijski plan.

REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA

O financijskim izvještajima političkih stranaka za 2020. izraženo je **29 bezuvjetnih i 16 uvjetnih mišljenja**, a o usklađenosti poslovanja **38 bezuvjetnih i sedam uvjetnih mišljenja**.

U tablici u nastavku navode se izražena mišljenja o financijskim izvještajima i o usklađenosti poslovanja za 2020. te mišljenja iz prošle revizije (ako je obavljena), po političkim strankama. U grafičkim prikazima u nastavku daje se struktura izraženih mišljenja.

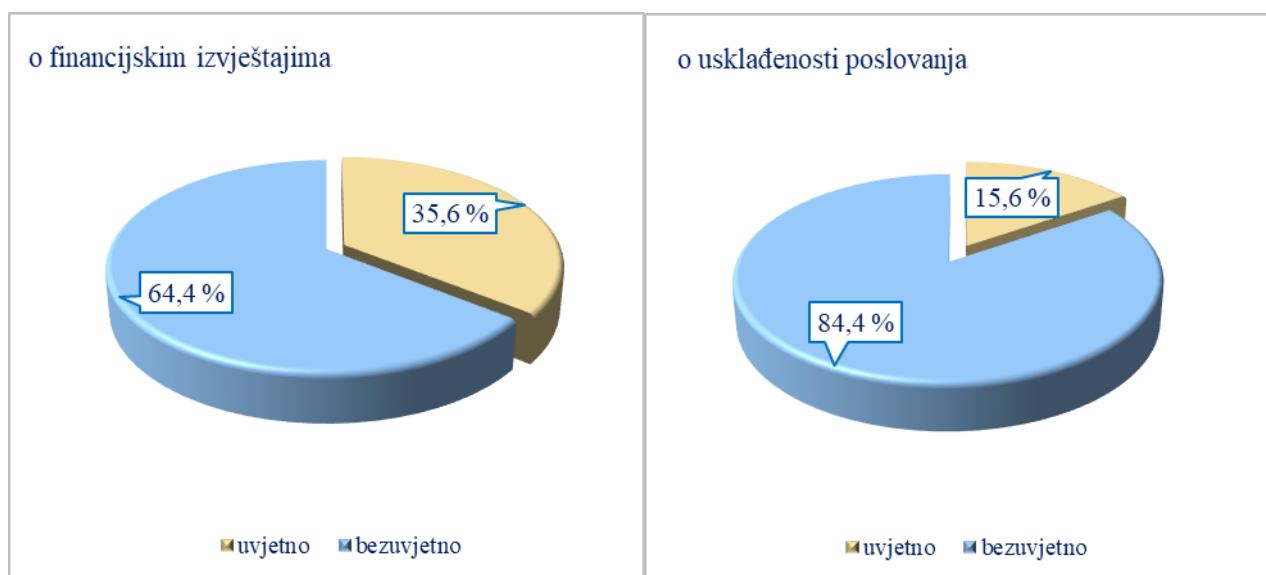
Tablica broj 1

Izražena mišljenja po političkim strankama

Redni broj	Politička stranka	Izraženo mišljenje za 2020.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
1.	Abeceda demokracije (Abeceda)	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
2.	Akcija mladih (AM)	uvjetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
3.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
4.	Blok za Hrvatsku (Blok)	uvjetno	uvjetno	-	-
5.	Centar	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	uvjetno
6.	Demokrati	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
7.	Domovinski pokret (DP)	uvjetno	uvjetno	-	-
8.	Duspara Mirko – nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
9.	Fokus	bezuvtetno	uvjetno	-	-
10.	Građansko-liberalni savez (Glas)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
11.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
12.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
13.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
14.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	uvjetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
15.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
16.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	uvjetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
17.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
18.	Hrvatska stranka prava (HSP)	uvjetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
19.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	uvjetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
20.	Hrvatski demokršćanski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	uvjetno	uvjetno	uvjetno	bezuvtetno
21.	Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
22.	Hrvatski suverenisti	bezuvtetno	bezuvtetno	-	-
23.	Istarski demokršćanski sabor (IDS)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
24.	Most	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
25.	Možemo! – politička platforma	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
26.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
27.	Neovisni za Hrvatsku (NHR)	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	uvjetno
28.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	uvjetno	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno
29.	Nezavisna lista Zagreb (NLZG)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
30.	Nova ljevica (NL)	bezuvtetno	bezuvtetno	uvjetno	uvjetno
31.	Primorsko goranski savez (PGS)	uvjetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
32.	Promijenimo Hrvatsku (PH)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno
33.	Radnička fronta (RF)	bezuvtetno	uvjetno	bezuvtetno	bezuvtetno
34.	Samostalna demokršćanska srpska stranka (SDSS)	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno	bezuvtetno

Redni broj	Politička stranka	Izraženo mišljenje za 2020.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
35.	Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma (Snaga)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
36.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
37.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	uwjetno
38.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	uwjetno	uwjetno	-	-
39.	Unija Kvarnera (UNIJA)	bezuwjetno	bezuwjetno	uwjetno	bezuwjetno
40.	ZA GRAD	uwjetno	uwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
41.	Zagreb je naš!	uwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
42.	Zelena lista	uwjetno	bezuwjetno	-	-
43.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	uwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
44.	Željko Lacković – Nezavisne liste	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
45.	Živi zid	uwjetno	bezuwjetno	uwjetno	uwjetno

Struktura izraženih mišljenja

Grafički prikaz broj 1

Grafički prikaz broj 2

Za 27 političkih stranaka izražena su bezuwjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja, a za pet političkih stranaka izražena su uwjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja. Za 13 političkih stranaka izražena su uwjetna ili bezuwjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja.

U odnosu na prošlu reviziju (2019. ili prije), za 39 političkih stranaka koje su obuhvaćene i revizijom za 2020. o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja izražena su dva bezuwjetna mišljenja više (dva uwjetna manje).

Prihodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2020., revizijom obuhvaćene političke stranke iskazale su ukupne prihode u iznosu od 149.077.119,00 kn, koji se odnose na prihode iz državnog proračuna u iznosu od 75.220.321,00 kn, prihode iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: lokalne jedinice) u iznosu od 39.614.313,00 kn, prihode od članarina u iznosu od 12.379.965,00 kn, prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 14.797.131,00 kn te druge prihode u iznosu od 7.065.389,00 kn.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima revizijom obuhvaćenih političkih stranaka za 2020., prema vrstama.

Tablica broj 2

Ostvareni prihodi političkih stranaka za 2020., prema vrstama

u kn

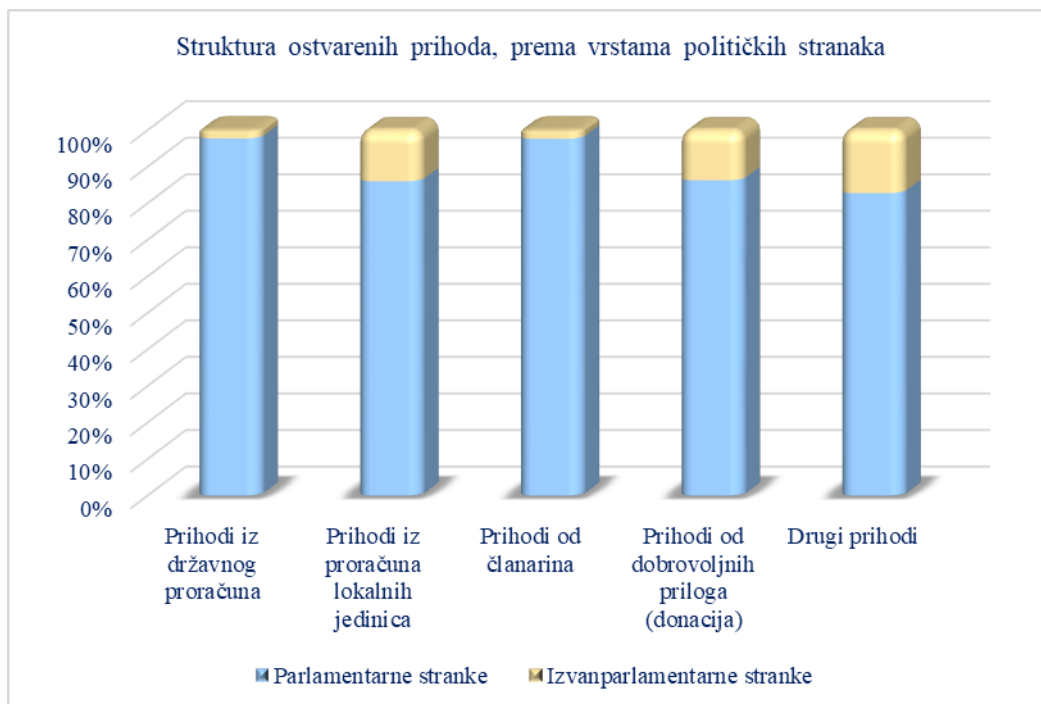
Redni broj	Politička stranka	Prihodi iz državnog proračuna	Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica	Prihodi od članarina	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5	6	7	8
Parlamentarne stranke								
1.	Blok za Hrvatsku (Blok)	166.454,00	0,00	0,00	60.201,00	0,00	226.655,00	0,2
2.	Centar	284.349,00	727.176,00	33.404,00	52.600,00	4,00	1.097.533,00	0,7
3.	Domovinski pokret (DP)	4.040.929,00	0,00	250,00	657.755,00	357.615,00	5.056.549,00	3,4
4.	Fokus	267.704,00	0,00	0,00	336.825,00	0,00	604.529,00	0,4
5.	Građansko-liberalni savez (Glas)	318.099,00	0,00	66.323,00	63.300,00	0,00	447.722,00	0,3
6.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	378.654,00	71.945,00	600,00	332.474,00	50.001,00	833.674,00	0,6
7.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	31.606.709,00	14.044.083,00	7.729.776,00	4.967.273,00	2.579.180,00	60.927.021,00	40,8
8.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	590.853,00	57.795,00	0,00	2.400,00	64,00	651.112,00	0,4
9.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	332.908,00	187.568,00	0,00	264.343,00	51,00	784.870,00	0,5
10.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	2.203.572,00	1.770.264,00	412.132,00	3.092.189,00	332.265,00	7.810.422,00	5,2
11.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	1.415.127,00	2.781.338,00	413.722,00	17.190,00	11.317,00	4.638.694,00	3,1
12.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLS)	747.029,00	864.879,00	27.313,00	41.739,00	54.275,00	1.735.235,00	1,2
13.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	590.853,00	1.290.700,00	151.738,00	10.000,00	38.011,00	2.081.302,00	1,4
14.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	378.654,00	215.063,00	16.492,00	0,00	20.373,00	630.582,00	0,4
15.	Hrvatski suverenisti	166.454,00	0,00	0,00	151.754,00	162.044,00	480.252,00	0,3
16.	Istarski demokratski sabor (IDS)	1.557.606,00	2.212.123,00	343.756,00	1.000,00	37.072,00	4.151.557,00	2,8
17.	Most	5.507.734,00	2.155.238,00	31.455,00	155.231,00	20,00	7.849.678,00	5,3
18.	Možemo! – politička platforma	1.099.309,00	0,00	154.775,00	275.480,00	390.018,00	1.919.582,00	1,3
19.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	530.300,00	321.962,00	184.156,00	265.405,00	124.551,00	1.426.374,00	1,0
20.	Nova ljevica (NL)	308.524,00	56.357,00	14.175,00	27.021,00	4.519,00	410.596,00	0,3
21.	Radnička fronta (RF)	183.100,00	51.233,00	87.312,00	11.879,00	109.748,00	443.272,00	0,3
22.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	1.574.252,00	599.479,00	222.549,00	334.500,00	175,00	2.730.955,00	1,8
23.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	18.685.451,00	6.675.481,00	2.203.338,00	818.438,00	1.571.919,00	29.954.627,00	20,1
24.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	588.099,00	0,00	0,00	828.963,00	7.016,00	1.424.078,00	1,0
	Ukupno	73.522.723,00	34.082.684,00	12.093.266,00	12.767.960,00	5.850.238,00	138.316.871,00	92,8
Izvanparlamentarne stranke								
1.	Abeceda demokracije (Abeceda)	212.200,00	0,00	0,00	0,00	272,00	212.472,00	0,1
2.	Akcija mladih (AM)	0,00	418.814,00	0,00	0,00	7,00	418.821,00	0,3
3.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	212.200,00	1.429.258,00	166.041,00	1.022.259,00	14,00	2.829.772,00	1,9
4.	Demokrati	0,00	0,00	30.980,00	276.750,00	86.000,00	393.730,00	0,3
5.	Duspara Mirko – nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	0,00	267.984,00	1.000,00	0,00	7,00	268.991,00	0,2
6.	Hrvatska stranka prava (HSP)	0,00	339.090,00	49.250,00	35.300,00	2.523,00	426.163,00	0,3

Redni broj	Politička stranka	Prihodi iz državnog proračuna	Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica	Prihodi od članarina	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5	6	7	8
7.	Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)	0,00	209.184,00	6.040,00	50,00	6.876,00	222.150,00	0,1
8.	Neovisni za Hrvatsku (NHR)	0,00	0,00	550,00	93.985,00	60.204,00	154.739,00	0,1
9.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	0,00	178.686,00	0,00	16.000,00	94,00	194.780,00	0,1
10.	Nezavisna lista Zagreb (NLZG)	0,00	210.057,00	0,00	0,00	13,00	210.070,00	0,1
11.	Primorsko goranski savez (PGS)	0,00	349.793,00	23.971,00	9.617,00	42.136,00	425.517,00	0,3
12.	Promijenimo Hrvatsku (PH)	424.399,00	1.350,00	620,00	0,00	69,00	426.438,00	0,3
13.	Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma (Snaga)	212.200,00	0,00	520,00	0,00	4.860,00	217.580,00	0,1
14.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	0,00	24.892,00	420,00	25.840,00	167.031,00	218.183,00	0,1
15.	Unija Kvarnera (UNIJA)	0,00	127.876,00	0,00	48.400,00	3.201,00	179.477,00	0,1
16.	ZA GRAD	0,00	0,00	0,00	116.124,00	3,00	116.127,00	0,1
17.	Zagreb je naš!	0,00	51.233,00	5.698,00	109.889,00	215.666,00	382.486,00	0,3
18.	Zelena lista	0,00	51.233,00	0,00	70.000,00	0,00	121.233,00	0,1
19.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	0,00	834.624,00	0,00	0,00	267,00	834.891,00	0,6
20.	Željko Lacković – Nezavisne liste	0,00	112.240,00	0,00	60.212,00	638	173.090,00	0,1
21.	Živi zid	636.599,00	925.315,00	1.609,00	144.745,00	625.270,00	2.333.538,00	1,6
	Ukupno	1.697.598,00	5.531.629,00	286.699,00	2.029.171,00	1.215.151,00	10.760.248,00	7,2
	SVEUKUPNO	75.220.321,00	39.614.313,00	12.379.965,00	14.797.131,00	7.065.389,00	149.077.119,00	100,0

U grafičkom prikazu broj 3 daje se struktura ostvarenih prihoda političkih stranaka za 2020., a u grafičkom prikazu broj 4 struktura ostvarenih prihoda, prema vrstama političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 3

Grafički prikaz broj 4

Iz grafičkih prikaza vidljivo je da kod političkih stranaka najveći udjel u ukupnim prihodima imaju prihodi iz državnog proračuna i proračuna lokalnih jedinica te da su daleko značajniji prihodi parlamentarnih političkih stranaka.

Prihodi iz državnog proračuna ostvareni u iznosu od 75.220.321,00 kn odnose se na prihode za financiranje redovnog poslovanja u iznosu od 56.372.003,00 kn te prihode od naknade troškova izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u iznosu od 18.848.318,00 kn.

Prihodi za redovito godišnje financiranje političkih stranaka u iznosu od 56.372.003,00 kn ostvareni su u skladu s odredbom članka 6. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, prema kojoj pravo na redovito godišnje financiranje iz sredstava državnog proračuna imaju političke stranke koje su prema konačnim rezultatima izbora dobile zastupničko mjesto u Hrvatskom saboru i nezavisni zastupnici. Odredbom članka 96. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, propisano je da će se postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona, a koji nisu dovršeni, dovršiti prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe (Narodne novine 24/11, 61/11, 27/13, 48/13 – pročišćeni tekst, 2/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 96/16 i 70/17). Također su ostvareni u skladu s odlukama o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika (Narodne novine 7/20 i 90/20), koje je donio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora u siječnju i srpnju 2020. Sredstva su doznačavana na račune političkih stranaka u skladu s navedenim odlukama.

Prihodi od naknade troškova izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u iznosu od 18.848.318,00 kn ostvareni su prema odredbama članaka 42. i 43. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, kojima je propisano da pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske imaju političke stranke i neovisne liste koje na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor dobiju više od 5 % važećih glasova birača izborne jedinice; političke stranke koje su predložile kandidate za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koji su postali zastupnici u Hrvatskom saboru te kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koje su kandidirali birači i udruge nacionalnih manjina, a koji su postali zastupnici u Hrvatskom saboru; kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina zastupljenih u stanovništvu Republike Hrvatske s manje od 1,5 % stanovnika koji na izborima nisu postali zastupnici u Hrvatskom saboru, a dobili su više od 15 % važećih glasova birača izborne jedinice, imaju pravo na naknadu u visini od 15 % iznosa naknade koja pripada zastupniku; visinu naknade troškova utvrđuje Vlada Republike Hrvatske odlukom, najkasnije sedam dana od dana objave odluke o raspisivanju izbora. Koncem svibnja 2020. Predsjednik Republike Hrvatske donio je Odluku o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor (Narodne novine 62/20), a Vlada Republike Hrvatske Odluku o visini naknade troškova izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine 64/20). Prema navedenim odlukama, izbori za zastupnike u Hrvatski sabor održani su 5. srpnja 2020. na biračkim mjestima u Republici Hrvatskoj (a na biračkim mjestima u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske 4. i 5. srpnja 2020.). Nadalje, političke stranke, neovisne liste i kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina imaju pravo na naknadu troškova izborne promidžbe u iznosu od 135.000,00 kn po osvojenom zastupničkom mjestu prema konačnim rezultatima izbora, s time da se naknada troškova izborne promidžbe pojedinoj političkoj stranci, odnosno neovisnoj listi, odnosno kandidatu za zastupnika pripadnika nacionalnih manjina ne smije isplatiti u iznosu većem od ostvarenih troškova izborne promidžbe. Sredstva su doznačavana na posebne račune političkih stranaka otvorene za financiranje troškova izborne promidžbe, nakon objave izvješća Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske o nadzoru poštovanja odredaba Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu koje se odnose na izbornu promidžbu, a čije su kandidacijske liste i kandidati osvojili 146 zastupničkih mjesta u 10. sazivu Hrvatskoga sabora.

Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica ostvareni u iznosu od 39.614.313,00 kn odnose se na sredstva koja su lokalne jedinice rasporedile političkim strankama za financiranje redovnog rada u iznosu od 39.560.463,00 kn te naknadu troškova izborne promidžbe (za prijevremene izbore za članove predstavničkog tijela lokalne jedinice te izbore za vijeća mjesnih odbora) u iznosu od 53.850,00 kn.

Prihodi za financiranje redovnog rada ostvareni su na temelju odluka predstavničkih tijela lokalnih jedinica te odredaba članaka 6. i 7. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, kojima je propisano da pravo na redovito godišnje financiranje iz sredstava proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju političke stranke koje su prema konačnim rezultatima izbora dobile mjesto člana u predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i nezavisni vijećnici na način da se utvrdi jednaki iznos sredstava za svakog člana u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, tako da pojedinoj političkoj stranci koja je bila predlagatelj liste pripadaju sredstva razmjerna broju dobivenih mjesta članova u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, prema konačnim rezultatima izbora za članove predstavničkog tijela jedinice samouprave. Odluku o raspoređivanju sredstava iz proračuna lokalne jedinice, prema odredbi članka 10., stavka 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Političke stranke su u financijskim izvještajima za 2020. iskazale prihode od članarina u iznosu od 12.379.965,00 kn. Članarina (odnosno članski doprinos) je, prema Zakonu o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, redoviti novčani iznos što ga član političke stranke plaća političkoj stranci na način i pod uvjetima utvrđenim statutom ili drugim aktom političke stranke. Prihode od članarina iskazalo je 30 političkih stranaka (18 parlamentarnih i 12 izvanparlamentarnih), a nije ih iskazalo 15 političkih stranaka (šest parlamentarnih i devet izvanparlamentarnih).

Prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke mogu stjecati dobrovoljne priloge (donacije), koje čine povremene ili redovite uplate kojima fizičke ili pravne osobe dobrovoljno daju novac, odnosno pružaju usluge ili daju proizvode bez naplate, političkoj stranci za njezin politički rad, odnosno za financiranje izborne promidžbe. Prema izvještajima o приходима i rashodima za 2020., političke stranke ostvarile su prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 14.797.131,00 kn, a prema izvještajima o primljenim donacijama za potporu političkog djelovanja u iznosu od 13.648.098,00 kn. Razlika u iznosu od 1.149.033,00 kn odnosi se na uplaćena sredstva koalicijskih partnera na poseban račun za financiranje izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u iznosu od 705.059,00 kn (IP, Željko Lacković – NL); prihode od europske političke stranke u iznosu od 209.600,00 kn (HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku)⁵; pogrešno evidentirane i iskazane prihode iz državnog proračuna za naknadu troškova izborne promidžbe u iznosu od 174.617,00 kn (HKS, SDA Hrvatske, ZA GRAD) te iz proračuna lokalne jedinice za redovito godišnje financiranje u iznosu od 56.357,00 kn (ZA GRAD); dobrovoljne priloge (donacije) članova političke stranke za pomoć obitelji čiji je stambeni objekt stradao u potresu u iznosu od 2.400,00 kn (HDS) te pogrešno evidentiran povrat dane donacije koju je politička stranka uplatila Zakladi za ljudska prava i solidarnost u prethodnoj godini u iznosu od 1.000,00 kn (NL). Ostvareni prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) odnose se na primljene dobrovoljne priloge (donacije) u novcu u iznosu od 13.288.925,00 kn i u proizvodima ili uslugama u vrijednosti od 359.173,00 kn. Političke stranke su u 2020. primile dobrovoljne priloge (donacije) od 1 989 fizičkih osoba u iznosu od 10.509.311,00 kn te 193 pravne osobe u iznosu od 3.139.545,00 kn, od čega je dobrovoljni prilog (donacija) u iznosu od 758,00 kn od inozemne pravne osobe uplaćen u korist državnog proračuna (NHR).

⁵ Prema odredbama članka 46. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, zabrana financiranja političkih stranaka od strane stranih država, stranih političkih stranaka i stranih pravnih osoba čija je osnovna djelatnost edukacija u razvoju i promicanju demokratskih načela, ne odnosi se na financiranje programa namijenjenih za edukaciju.

Drugi prihodi ostvareni u iznosu od 7.065.389,00 kn odnose se, između ostalog, na povrat neutrošenih sredstava od kandidata koje su političke stranke podržale na izborima za predsjednika Republike Hrvatske, prihode od drugih političkih stranaka (s kojima je politička stranka sudjelovala na izborima zastupnika u Hrvatski sabor te izborima iz prijašnjih godina), prihode od imovine (kamate, tečajne razlike, zakup i iznajmljivanje imovine), otpis zastarjelih obveza prema dobavljačima (na temelju suglasnosti dobavljača te odluke odgovorne osobe o otpisu obveza radi zastare, prestanka poslovanja ili nakon provedenog usklađivanja obveza), naknade po sudskim presudama i prihode od prodaje stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo.

Rashodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2020., revizijom obuhvaćene političke stranke iskazale su ukupne rashode u iznosu od 132.718.262,00 kn, a odnose se na rashode za zaposlene u iznosu od 24.699.280,00 kn, rashode za promidžbu i informiranje u iznosu od 51.092.791,00 kn, druge materijalne rashode u iznosu od 42.652.581,00 kn, rashode amortizacije u iznosu od 1.848.316,00 kn, financijske rashode u iznosu od 1.280.283,00 kn, rashode za donacije (pomoći) u iznosu od 5.388.048,00 kn te druge rashode u iznosu od 5.756.963,00 kn.

S obzirom na to da su ukupni prihodi političkih stranaka za 2020. iznosili 149.077.119,00 kn, a ukupni rashodi 132.718.262,00 kn, višak prihoda na koncu 2020. iznosi 16.358.857,00 kn (30 političkih stranaka iskazalo je višak prihoda nad rashodima u iznosu od 18.715.789,00 kn, a 15 manjak u iznosu od 2.356.932,00 kn). Manjak prihoda nad rashodima političke stranke podmirile su iz viška prihoda prenesenih iz prethodnih godina ili su planirale pokriti manjak u sljedećem razdoblju.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim rashodima revizijom obuhvaćenih političkih stranaka za 2020., prema vrstama.

Tablica broj 3

Ostvareni rashodi političkih stranaka za 2020., prema vrstama

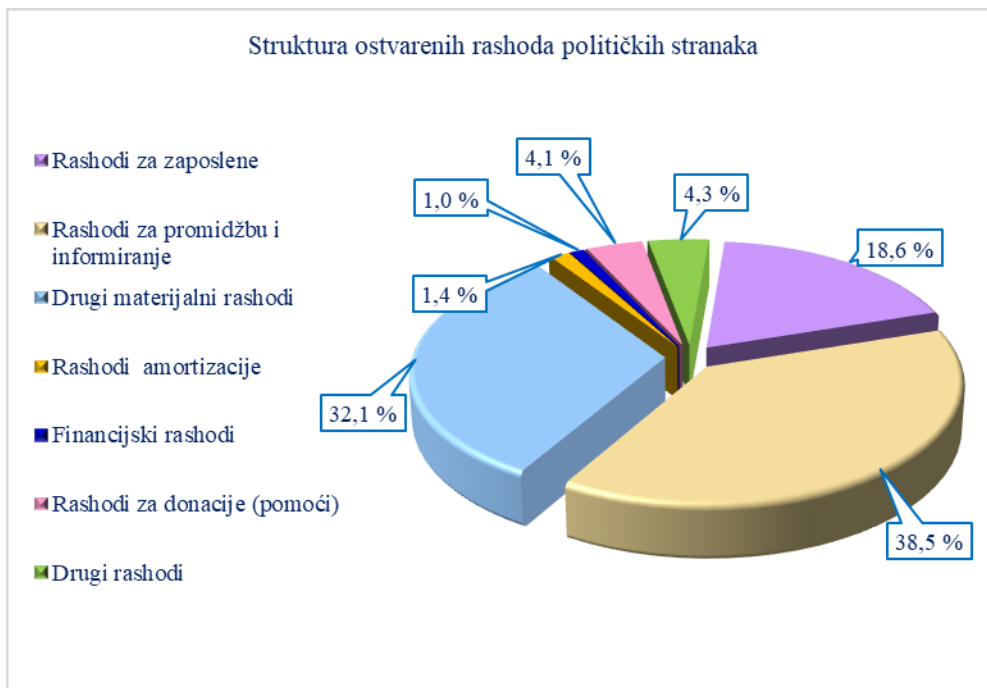
u kn

Redni broj	Politička stranka	Broj zaposlenih koncem 2020.	Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak
				Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Parlamentarne stranke												
1.	Blok za Hrvatsku (Blok)	0	721,00	0,00	84.390,00	3.668,00	1.373,00	0,00	0,00	90.152,00	0,1	136.503,00
2.	Centar	2	238.393,00	449.823,00	256.399,00	0,00	2.683,00	42.606,00	493,00	990.397,00	0,7	107.136,00
3.	Domovinski pokret (DP)	5	199.365,00	3.120.732,00	947.637,00	0,00	11.862,00	4.000,00	2.150,00	4.285.746,00	3,2	770.803,00
4.	Fokus	0	0,00	15.778,00	13.580,00	1.433,00	3.622,00	12.500,00	426.129,00	473.042,00	0,4	131.487,00
5.	Građansko-liberalni savez (Glas)	1	64.681,00	337.729,00	91.546,00	7.123,00	2.329,00	0,00	492,00	503.900,00	0,4	-56.178,00
6.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	0	94.519,00	293.976,00	217.543,00	4.498,00	2.583,00	200.880,00	5.625,00	819.624,00	0,6	14.050,00
7.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	74	10.371.842,00	18.931.081,00	16.280.994,00	715.363,00	149.241,00	3.471.991,00	4.217.665,00	54.138.177,00	40,7	6.788.844,00
8.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	0	27.486,00	218.894,00	606.318,00	10.269,00	2.325,00	82.400,00	0,00	947.692,00	0,7	-296.580,00
9.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	0	0,00	24.940,00	266.726,00	3.287,00	1.285,00	217.425,00	4.543,00	518.206,00	0,4	266.664,00
10.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	12	1.755.356,00	3.225.104,00	2.086.029,00	180.330,00	50.909,00	64.569,00	80.131,00	7.442.428,00	5,6	367.994,00
11.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	10	1.083.583,00	722.941,00	1.400.146,00	0,00	19.422,00	1.900,00	14.379,00	3.242.371,00	2,4	1.396.323,00
12.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HLSL)	2	245.209,00	284.555,00	541.043,00	7.186,00	5.658,00	5.902,00	46.327,00	1.135.880,00	0,9	599.355,00
13.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	2	284.880,00	94.162,00	1.266.991,00	22.152,00	26.107,00	29.131,00	88.657,00	1.812.080,00	1,4	269.222,00
14.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	2	216.022,00	15.000,00	218.734,00	70.338,00	12.910,00	36.088,00	1.038,00	570.130,00	0,4	60.452,00
15.	Hrvatski suverenisti	0	0,00	184.863,00	22.572,00	721,00	2.698,00	1.500,00	0,00	212.354,00	0,2	267.898,00
16.	Istarski demokratski sabor (IDS)	7	757.478,00	857.001,00	1.876.565,00	40.010,00	22.849,00	7.000,00	0,00	3.560.903,00	2,7	590.654,00
17.	Most	15	2.207.613,00	1.866.671,00	1.698.763,00	151.652,00	10.764,00	118.641,00	5.177,00	6.059.281,00	4,6	1.790.397,00
18.	Možemo! – politička platforma	0	0,00	818.975,00	126.303,00	0,00	7.189,00	0,00	3.281,00	955.748,00	0,7	963.834,00
19.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	2	160.060,00	540.847,00	303.254,00	3.362,00	7.333,00	1.820,00	35.872,00	1.052.548,00	0,8	373.826,00
20.	Nova ljevica (NL)	0	0,00	94.000,00	105.210,00	1.055,00	1.188,00	244,00	0,00	201.697,00	0,2	208.899,00
21.	Radnička fronta (RF)	2	17.633,00	35.700,00	45.605,00	1.057,00	1.655,00	6.121,00	106.867,00	214.638,00	0,2	228.634,00
22.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	7	817.760,00	512.578,00	684.425,00	35.205,00	17.102,00	76.590,00	0,00	2.143.660,00	1,6	587.295,00
23.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	43	4.931.909,00	12.355.002,00	9.559.551,00	351.881,00	775.252,00	234.472,00	89.648,00	28.297.715,00	21,3	1.656.912,00
24.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	0	0,00	990.712,00	134.827,00	0,00	3.300,00	5.000,00	202.500,00	1.336.339,00	1,0	87.739,00

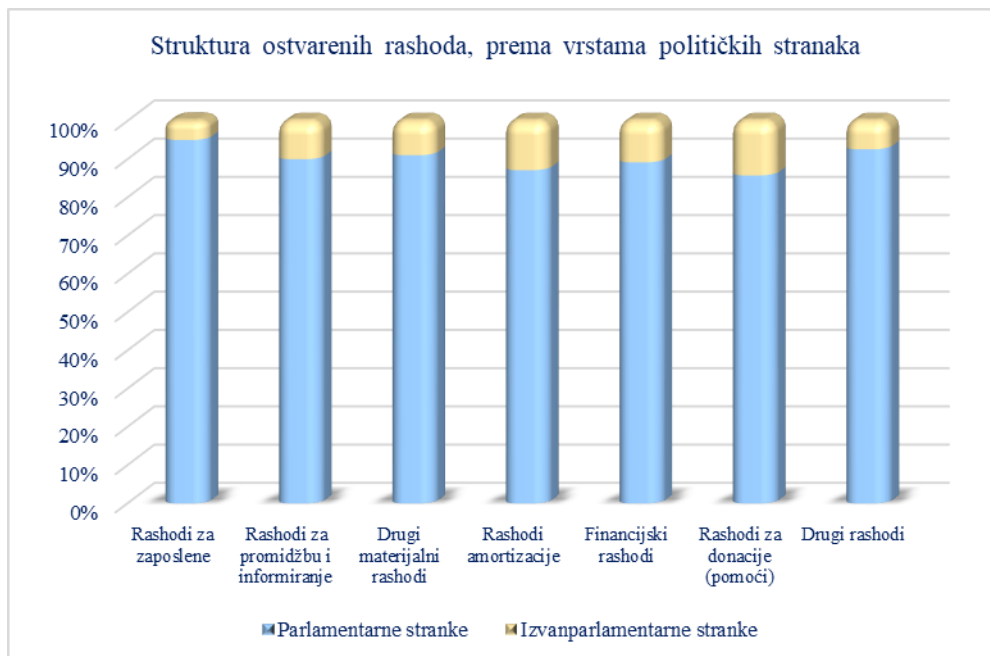
Redni broj	Politička stranka	Broj zaposlenih koncem 2020.	Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak
				Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Ukupno	186	23.474.510,00	45.991.064,00	38.835.151,00	1.610.590,00	1.141.639,00	4.620.780,00	5.330.974,00	121.004.708,00	91,2	17.312.163,00
Izvanparlamentarne stranke												
1.	Abeceda demokracije (Abeceda)	0	23.499,00	6.000,00	195.887,00	4.196,00	4.524,00	0,00	23,00	234.129,00	0,2	-21.657,00
2.	Akcija mladih (AM)	2	112.581,00	36.902,00	111.537,00	6.045,00	2.287,00	11.360,00	50,00	280.762,00	0,2	138.059,00
3.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	0	0,00	1.821.249,00	1.134.211,00	57.699,00	57.446,00	24.000,00	55.398,00	3.150.003,00	2,3	-320.231,00
4.	Demokrati	1	149.874,00	455.434,00	140.767,00	1.089,00	3.785,00	0,00	5.085,00	756.034,00	0,6	-362.304,00
5.	Duspara Mirko – nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	0	0,00	57.013,00	29.090,00	1.413,00	1.067,00	61.000,00	0,00	149.583,00	0,1	119.408,00
6.	Hrvatska stranka prava (HSP)	1	139.800,00	62.549,00	140.825,00	10.278,00	2.578,00	0,00	160.260,00	516.290,00	0,4	-90.127,00
7.	Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)	0	65.859,00	117.518,00	212.809,00	7.929,00	3.509,00	0,00	109,00	407.733,00	0,3	-185.583,00
8.	Neovisni za Hrvatsku (NHR)	1	56.794,00	86.366,00	50.845,00	6.368,00	1.698,00	0,00	7.252,00	209.323,00	0,2	-54.584,00
9.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	0	0,00	0,00	257.273,00	10.408,00	17.617,00	137.167,00	11.300,00	433.765,00	0,3	-238.985,00
10.	Nezavisna lista Zagreb (NLZG)	1	63.199,00	26.350,00	122.413,00	9.044,00	2.942,00	0,00	0,00	223.948,00	0,2	-13.878,00
11.	Primorsko goranski savez (PGS)	1	101.128,00	80.649,00	178.481,00	469,00	2.417,00	5.000,00	0,00	368.144,00	0,3	57.373,00
12.	Promijenimo Hrvatsku (PH)	1	58.297,00	191.186,00	79.163,00	8.315,00	2.300,00	378.895,00	0,00	718.156,00	0,5	-291.718,00
13.	Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma (Snaga)	1	65.824,00	10.558,00	105.426,00	5.138,00	1.214,00	100.000,00	1,00	288.161,00	0,2	-70.581,00
14.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	0	0,00	57.549,00	160.428,00	2.287,00	3.594,00	1.800,00	0,00	225.658,00	0,2	-7.475,00
15.	Unija Kvarnera (UNJA)	0	0,00	138.235,00	106.755,00	1.305,00	1.251,00	5.000,00	1.920,00	254.466,00	0,2	-74.989,00
16.	ZA GRAD	0	1.506,00	50.512,00	32.663,00	8.359,00	1.687,00	0,00	0,00	94.727,00	0,1	21.400,00
17.	Zagreb je naš!	0	0,00	2.359,00	35.659,00	0,00	1.661,00	0,00	150.000,00	189.679,00	0,1	192.807,00
18.	Zelena lista	0	0,00	74.000,00	25.184,00	0,00	2.228,00	0,00	0,00	101.412,00	0,1	19.821,00
19.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	1	118.173,00	466.035,00	128.697,00	9.938,00	8.142,00	25.000,00	1,00	755.986,00	0,6	78.905,00
20.	Željko Lacković – Nezavisne liste	0	0,00	342.338,00	86.158,00	0,00	1.729,00	9.400,00	5.527,00	445.152,00	0,3	-272.062,00
21.	Živi zid	1	268.236,00	1.018.925,00	483.159,00	87.446,00	14.968,00	8.646,00	29.063,00	1.910.443,00	1,4	423.095,00
	Ukupno	11	1.224.770,00	5.101.727,00	3.817.430,00	237.726,00	138.644,00	767.268,00	425.989,00	11.713.554,00	8,8	-953.306,00
	SVEUKUPNO	197	24.699.280,00	51.092.791,00	42.652.581,00	1.848.316,00	1.280.283,00	5.388.048,00	5.756.963,00	132.718.262,00	100,0	16.358.857,00

* Višak/manjak utvrđen je kao razlika ukupnih prihoda (Tablica broj 2, stupac 7) i ukupnih rashoda (Tablica broj 3, stupac 10).

U grafičkom prikazu broj 5 daje se struktura ostvarenih rashoda političkih stranaka za 2020., a u grafičkom prikazu broj 6 struktura ostvarenih rashoda, prema vrstama političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 5

Grafički prikaz broj 6

Iz grafičkih prikaza vidljivo je da kod političkih stranaka najveći udjel u ukupnim rashodima imaju materijalni rashodi (rashodi za promidžbu i informiranje te drugi materijalni rashodi) i rashodi za zaposlene te da su znatnije ostvareni rashodi parlamentarnih političkih stranaka.

Rashodi za zaposlene ostvareni u iznosu od 24.699.280,00 kn odnose se na plaće 197 zaposlenika političkih stranaka, od čega je 186 u parlamentarnim političkim strankama, a jedanaest u izvanparlamentarnim političkim strankama. Odnose se na rashode za plaće za redovan rad, doprinose na plaće te druge rashode za zaposlene (božićnice, jubilarne nagrade, regres, darove djeci zaposlenika, potpore za novorođeno dijete ili u slučaju smrti člana obitelji). Plaće su obračunane u skladu s unutarnjim aktima te propisima koji uređuju obračun i isplatu plaća i drugih naknada zaposlenima.

Rashodi za promidžbu i informiranje ostvareni u iznosu od 51.092.791,00 kn (za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u iznosu od 43.132.298,00 kn, redovne aktivnosti političkih stranaka u iznosu od 7.697.735,00 kn te lokalne izbore u iznosu od 262.758,00 kn), između ostalog, odnose se na usluge izrade vizualnog identiteta; usluge videoprodukcije i audioprodukcije, marketinške, operativne i savjetodavne usluge, oglašavanje putem digitalne platforme, elektroničkih i tiskanih medija (zakup medijskog prostora na televiziji i radiju, dnevnim novinama, *web*-portalima te Googleu, televizijskih i radijskih spotova, promidžbenih poruka, oglasa, plakata te Facebook oglašavanje); kreiranje slogana i dizajn; grafičko oblikovanje; najam javnih površina, vozila i tehničke opreme; grafičke i tiskarske usluge (između ostalog, tisak novina, letaka i brošura, oslikavanje kombija, adaptacije naljepnica), nabavu promidžbenog materijala (letci za izborne jedinice, majice, naljepnice, kemijske olovke, kape, svećane zastave, upaljači, licitarska srca i drugo); istraživanje javnog mijenja; oglašavanje na društvenim mrežama i drugim medijima (*banneri*, pasice, panoi i digitalni *citylightovi*), usluge telefona, pošte i prijevoza, reprezentaciju (ugostiteljske usluge, namirnice, pića), intelektualne i osobne usluge (usluge agencija i autorske honorare) te računalne usluge (administriranje mrežnih stranica i društvenih mreža, održavanje informacijskog sustava, upravljanje infrastrukturom *web*-lokacije i drugo).

Drugi materijalni rashodi ostvareni u iznosu od 42.652.581,00 kn odnose se na rashode za reprezentaciju (redovno poslovanje političkih stranaka, susreti članova političke stranke, obilježavanje državnih blagdana, značajnih obljetnica i događanja, sastanci organizacijskih jedinica političkih stranaka, zastupnika Hrvatskoga sabora iz redova političkih stranaka i drugo); intelektualne i osobne usluge (između ostalog, primarno i kvantitativno istraživanje javnog mijenja, ispitivanje javnog mijenja CATI telefonskom anketom na temu izbora i rejtinga, usluge studentskih servisa, komunikacijsko savjetovanje, razvijanje odnosa i kontakata s medijima, medijski istupi i krizno komuniciranje te marketinške, operativne i savjetodavne usluge u pripremi i realizaciji digitalne kampanje, odvjjetničke, javnobilježničke, knjigovodstvene i druge usluge); usluge telefona, pošte i prijevoza; usluge tekućeg i investicijskog održavanja (zakup servera i servis računala, održavanje računovodstvenog programa, servis klima-uređaja, zamjena dotrajalih podova, popravak sustava grijanja i dizala, soboslikarski radovi i drugo); zakupnine i najamnine (zakup poslovnih prostora i javnih površina, najam opreme i vozila u službene svrhe za prijevoz članova, troškovi operativnog *leasinga*); naknade troškova zaposlenima (prijevoz zaposlenika na posao i s posla, cestarine, tunelarine i parkirne karte te korištenje privatnog automobila u službene svrhe); naknade drugim osobama izvan radnog odnosa (ugovori o djelu i autorski honorari, poslovi obavljani preko studentskih servisa); uredski materijal i druge materijalne rashode (literatura, materijal i sredstva za čišćenje i održavanje te drugi materijal za potrebe redovnog poslovanja političkih stranaka); energiju (gorivo, plin i električna energija); komunalne usluge (opskrba vodom, odlaganje otpada i druge naknade); grafičke i tiskarske usluge (tisak glasačkih listića za unutarstranačke izbore, pisma, uplatnica za članarine); troškove čišćenja poslovnih prostora te druge nespomenute materijalne rashode (između ostalog, registracija i tehnički pregled vozila, sitni inventar, članarine, kotizacije, radiotelevizijske pristojbe i premije osiguranja).

Rashodi amortizacije ostvareni u iznosu od 1.848.316,00 kn odnose se na obračunanu amortizaciju za građevinske objekte, računalnu opremu, uredski namještaj i opremu, komunikacijske uređaje, vozila i drugu imovinu u vlasništvu političkih stranaka. Obračun amortizacije proveden je prema odredbama Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu.

Financijski rashodi ostvareni u iznosu od 1.280.283,00 kn odnose se na bankarske usluge i usluge platnog prometa, kamate za primljene kredite od poslovnih banaka, zatezne kamate i negativne tečajne razlike.

Rashodi za donacije (pomoći) ostvareni u iznosu od 5.388.048,00 kn odnose se na dane donacije (pomoći) zakladama, građanima i udrugama te drugim interesnim i ugroženim skupinama u okviru planiranih aktivnosti političkih stranaka na temelju zamolbi, zapisnika i odluka, uz koje su priloženi računi, kao i donaciju vlastitih sredstava političke stranke na poseban račun kandidata za izbor predsjednika Republike Hrvatske (SDP).

Drugi rashodi ostvareni u iznosu od 5.756.963,00 kn, između ostalog, odnose se na prijenos sredstava na poseban račun kandidata za drugi krug izbora predsjednika Republike Hrvatske (HDZ), ugovorne kazne i naknade štete pravnim i fizičkim osobama, troškove po sudskim presudama i nagodbama, otpis potraživanja te ostala porezna davanja.

Imovina te obveze i vlastiti izvori

Prema podacima iz bilanci na dan 31. prosinca 2020., ukupna vrijednost imovine političkih stranaka obuhvaćenih revizijom iskazana je u iznosu od 124.329.524,00 kn, a obveza i vlastitih izvora u iznosu od 124.287.654,00 kn (manje za 41.870,00 kn, jer u pojedinačnoj Bilanci na dan 31. prosinca 2020. Akcije mladih ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nije uravnotežena, odnosno vrijednost obveza i vlastitih izvora iskazana je 41.870,00 kn manje u odnosu na vrijednost imovine). Vrijednosno značajniju imovinu te obveze i vlastite izvore u ukupnom iznosu od 117.473.607,00 kn ili 94,5 % iskazale su parlamentarne političke stranke. Izvanparlamentarne političke stranke iskazale su vrijednost imovine u iznosu od 6.855.917,00 kn, a obveza i vlastitih izvora u iznosu od 6.814.047,00 kn ili 5,5 % ukupno iskazane vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora.

U tablici broj 4 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora političkih stranaka koncem 2020.

Tablica broj 4

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora
političkih stranaka koncem 2020.

u kn

Redni broj	Opis	31. prosinca 2020.	Udjel u %
	1	2	3
1.	Nefinancijska imovina	50.794.042,00	40,8
1.1.	Neproizvedena dugotrajna imovina	3.521.717,00	2,8
1.2.	Proizvedena dugotrajna imovina	47.213.362,00	38,0
1.3.	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	30.722,00	0,0
1.4.	Sitni inventar	10.578,00	0,0
1.5.	Nefinancijska imovina u pripremi	17.663,00	0,0
2.	Financijska imovina	73.535.482,00	59,2
2.1.	Novac u banci i blagajni	44.898.953,00	36,1
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih, potraživanja za više plaćene poreze i drugo	4.367.218,00	3,5
2.3.	Zajmovi	172.815,00	0,2
2.4.	Dionice i udjeli u glavnici	628.200,00	0,5
2.5.	Potraživanja za prihode	15.724.149,00	12,7
2.6.	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda	7.744.147,00	6,2
	Ukupno imovina	124.329.524,00	100,0
3.	Obveze	50.857.529,00	40,9
3.1.	Obveze za rashode	23.248.376,00	18,7
3.2.	Obveze za kredite i zajmove	12.571.752,00	10,1
3.3.	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	15.037.401,00	12,1
4.	Vlastiti izvori	73.430.125,00	59,1
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	124.287.654,00	100,0
	Izvanbilančni zapisi	35.049.458,00	-

* U Bilanci nisu iskazani podaci za Zelenu listu jer je za 2020. sastavila financijske izvještaje primjenom jednostavnog knjigovodstva.

Nefinancijska imovina u vrijednosti od 50.794.042,00 kn odnosi se na vrijednost neproizvedene dugotrajne imovine (zemljišta, osnivački izdaci i ostala prava) u iznosu od 3.521.717,00 kn, proizvedene dugotrajne imovine (poslovni i građevinski objekti, uredska oprema i namještaj, komunikacijska, računalna i druga oprema, oprema za održavanje i zaštitu te druge namjene, prijevozna sredstva, ulaganja u računalne programe) u iznosu od 47.213.362,00 kn, plemenite metale i ostale pohranjene vrijednosti (umjetničke slike) u iznosu od 30.722,00 kn, sitni inventar u iznosu od 10.578,00 kn te nefinancijsku imovinu u pripremi (sklopivi šatori, *roll-up banneri*, reklamne zastave, postolja, sklopivi PVC stol) u iznosu od 17.663,00 kn, nakon izvršenog ispravka vrijednosti, koja je nabavljena tijekom 2020. i prethodnih godina.

U okviru financijske imovine, vrijednosno najznačajniji je novac u banci i blagajni, iskazan u iznosu od 44.898.953,00 kn, od čega se 39.890.871,00 kn ili 88,8 % odnosi na parlamentarne, a 5.008.082,00 kn ili 11,2 % na izvanparlamentarne političke stranke. Također, značajna su potraživanja za prihode (između ostalog, potraživanja od lokalnih jedinica za redovito godišnje financiranje, članarine te potraživanja na temelju zaključenih sporazuma o zajedničkom financiranju izborne promidžbe za izbore članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske i lokalnim izborima iz prethodnih godina) iskazana u iznosu od 15.724.149,00 kn, od čega se na parlamentarne političke stranke odnosi 14.518.470,00 kn ili 92,3 %, a na izvanparlamentarne 1.205.679,00 kn ili 7,7 %.

Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te potraživanja za više plaćene poreze i drugo iskazani su u iznosu od 4.367.218,00 kn, od čega se 4.288.903,00 kn ili 98,2 % odnosi na parlamentarne političke stranke. Odnose se, između ostalog, na dugoročna potraživanja od kupaca za stanove u iznosu od 1.271.622,00 kn prodane na temelju odredaba Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Narodne novine 43/92 – pročišćeni tekst, 69/92, 87/92, 25/93, 26/93, 48/93, 2/94, 44/94, 47/94 – ispravak, 58/95, 103/95, 11/96, 76/96, 111/96, 11/97 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 103/97, 119/97, 68/98, 163/98, 22/99, 96/99, 120/00, 94/01 i 78/02) te potraživanja u iznosu od 1.230.410,00 kn iskazana prema prijedlogu Ministarstva financija iz 2011., po kojem se političkoj stranci priznaje 35,0 % od ukupno uplaćenih sredstava na ime otplate stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo, na temelju evidencije poslovne banke (SDP).

Zajmovi četiri političke stranke (HGS, RF, SDSS, Živi zid) iskazani u iznosu od 172.815,00 kn odnose se, između ostalog, na dane zajmove i pozajmice trgovačkom društvu u suvlasništvu političke stranke, fizičkoj osobi te građanima i kućanstvima za konzultantske usluge za potrebe zastupnika političke stranke u Europskom parlamentu.

Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda iskazani su u iznosu od 7.744.147,00 kn, od čega se 7.715.377,00 kn ili 99,6 % odnosi na parlamentarne političke stranke (između ostalog, rashodi budućih razdoblja po izvansudskoj nagodbi o obročnoj otplati duga za usluge izborne promidžbe iz prethodnih godina).

Obveze su iskazane u iznosu od 50.857.529,00 kn, od čega se na parlamentarne političke stranke odnosi 47.311.063,00 kn ili 93,0 %, a na izvanparlamentarne 3.546.466,00 kn ili 7,0 %.

Obveze za rashode u iznosu od 23.248.376,00 kn odnose se na obveze za zaposlene, obveze prema državnom proračunu (65,0 % od naplate prodanih stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo), obveze po izvansudskoj nagodbi o obročnoj otplati duga za usluge izborne promidžbe iz prethodnih godina, obveze za materijalne rashode (prema dobavljačima i druge obveze za financiranje rashoda poslovanja), obveze za financijske rashode te druge nespomenute obveze.

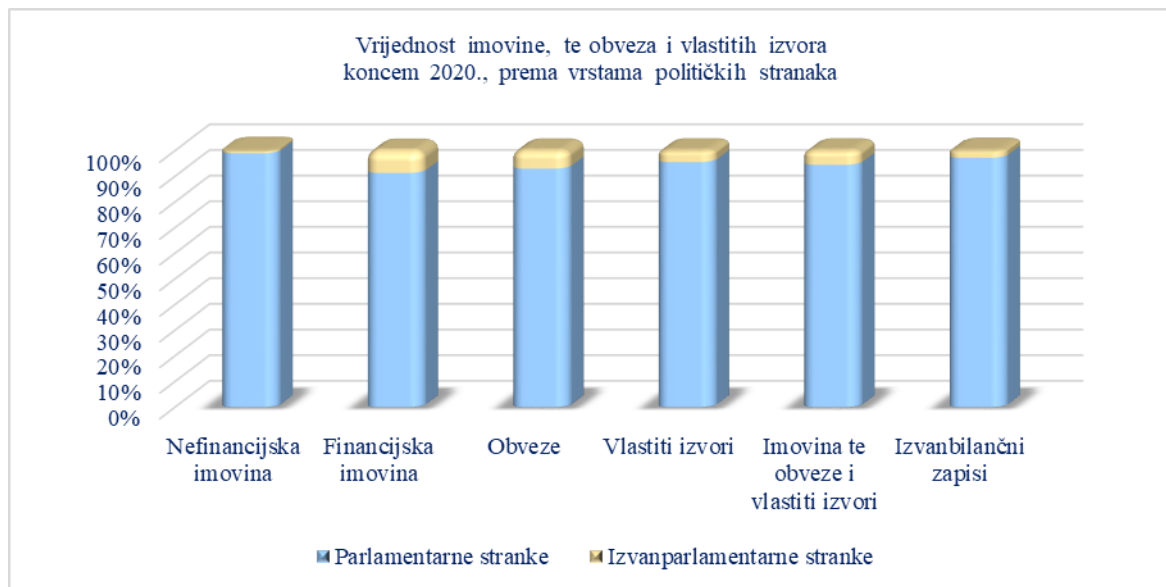
Od ukupno iskazanih obveza za kredite i zajmove u iznosu od 12.571.752,00 kn vrijednosno značajnije u iznosu od 12.426.239,00 kn ili 98,8 % odnose se na četiri političke stranke (Demokrati, DP, HNS, SDP), i to za kredite u vezi s financiranjem izborne promidžbe (za izbor zastupnika u Hrvatski sabor), obrtnih sredstava, odobreno prekoračenje na žiroračunu, financijski najam vozila te zajmove od fizičkih osoba (dužnosnicima političke stranke).

Odgođeno plaćanje rashoda i prihoda budućih razdoblja u iznosu od 15.037.401,00 kn iskazala je 21 politička stranka, a odnose se, između ostalog, na odgođeno priznavanje prihoda od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za redovito godišnje financiranje te članarina, kao i od prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

Vlastiti izvori iskazani u iznosu od 73.430.125,00 kn odnose se na višak/manjak prihoda te vlastite izvore, od čega su 70.162.544,00 kn ili 95,5 % iskazale parlamentarne, a 3.267.581,00 kn ili 4,5 % izvanparlamentarne političke stranke.

Izvanbilančni zapisi iskazani u iznosu od 35.049.458,00 kn, između ostalog, odnose se na evidentirane instrumente osiguranja povrata primljenih kredita *leasing* društva za financijski i operativni *leasing* vozila, za osiguranje plaćanja dobavljaču, osiguranje ugovora o najmu poslovnog prostora i poslovnoj banci za poslovnu karticu te presudu u sudskom postupku na Županijskom sudu u Zagrebu, kao i vrijednost zadužnica poslovnog prostora za koji se vodi postupak utvrđivanja vlasništva (365 Stranka rada i solidarnosti, AM, HDZ, HNS, HSS, SDA Hrvatske, SDP, SDSS).

U grafičkom prikazu broj 7 daje se struktura vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora koncem 2020., prema vrstama političkih stranaka, iz kojeg je vidljivo da je znatnije iskazana vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora parlamentarnih političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 7

Nalaz revizije

Financijskom revizijom političkih stranaka za 2020. utvrđene su nepravilnosti i propusti koje se odnose na djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, financijske izvještaje, računovodstveno poslovanje, prihode i rashode, izbornu promidžbu te imovinu, obveze i vlastite izvore.

– Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

U području djelokruga i unutarnjeg ustrojstva utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na objavu statuta te donošenje i usvajanje unutarnjih akata i drugih dokumenata jedne političke stranke. Naime, statut koji je donijela osnivačka skupština političke stranke (Fokus) u ožujku 2020. nije objavljen u Narodnim novinama, iako prema odredbi članka 10., stavka 2. Zakona o političkim strankama, politička stranka mora objaviti svoj statut nakon registracije u jednom od dnevnih listova ili u Narodnim novinama (obveza objavljivanja statuta u Narodnim novinama također je propisana i statutom političke stranke). Nadalje, u 2020. ni do vremena obavljanja revizije (listopad 2021.) politička stranka nije donijela pravilnike o radu pojedinih tijela (nadzornog odbora, etičkog povjerenstva i tematskih tijela), etički kodeks ponašanja članova i dužnosnika te pravilnik o etičkom postupku, što nije u skladu sa statutom. Također, iako je statutom utvrđeno da skupština, između ostalog, donosi godišnji proračun (financijski plan) političke stranke i usvaja izvještaje o njegovu izvršenju te godišnji plan rada, u 2020. se održala samo osnivačka skupština na kojoj nisu doneseni navedeni dokumenti te je predsjednik predložio, a upravni odbor prihvatio program rada i financijski plan te izvještaj o poslovanju političke stranke za 2020. U zapisniku sa sjednice upravnog odbora (prosinac 2020.) navedeno je da je predsjednik upravnog odbora predstavio prijedlog rebalansa financijskog plana za 2020., ali nije razvidno je li prijedlog prihvatio upravni odbor, a prema odredbama statuta, donošenje navedenih dokumenata nije u djelokrugu upravnog odbora.

Ured je naložio objaviti statut političke stranke u Narodnim novinama u skladu s odredbama Zakona o političkim strankama i statuta. Naložio je donijeti pravilnike o radu (nadzornog odbora, etičkog povjerenstva i tematskih tijela političke stranke), etički kodeks ponašanja članova i dužnosnika, pravilnik o etičkom postupku, kao i godišnji proračun (financijski plan) političke stranke te usvojiti godišnji plan rada i izvještaje o izvršenju proračuna (financijskog plana) u skladu s odredbama statuta.

– Sustav unutarnjih kontrola

Prema odredbama članaka 3. i 4. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, poslovanje neprofitne organizacije treba se temeljiti na načelu dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti. Financijsko upravljanje i kontrole su sustav unutarnjih kontrola kojima se osigurava, upravljajući rizicima, razumna sigurnost da će se u ostvarivanju ciljeva neprofitne organizacije sredstva koristiti namjenski, etično, ekonomično, djelotvorno i učinkovito; kontrolne aktivnosti temelje se na pisanim pravilima i načelima, postupcima i drugim mjerama koje se uspostavljaju radi ostvarenja ciljeva neprofitne organizacije smanjenjem rizika na prihvatljivu razinu.

Računovodstvene poslove (između ostalog, vođenje poslovnih knjiga te sastavljanje financijskih izvještaja) za političke stranke obavljaju ili zaposlenici političke stranke ili pravne odnosno fizičke osobe na temelju zaključenih ugovora. Pojedine političke stranke donijele su i unutarnje akte o financijsko-materijalnom poslovanju, a nadzor nad spomenutim poslovanjem uglavnom obavlja tijelo političke stranke (nadzorni odbor ili skupština).

Nadalje, političke stranke (osim pojedinih novoosnovanih) donijele su i kodeks etike i/ili druge dokumente kojima su uređena pravila ponašanja, sukob interesa te visoki i jasni standardi etičkog ponašanja, a koje trebaju poštovati zaposlenici i članovi političke stranke, posebno članovi političke stranke koji obnašaju javne i političke dužnosti.

Također, političke stranke uspostavile su odgovarajući način unutarnje i vanjske komunikacije (između ostalog, javna priopćenja preko društvenih mreža i mrežnih stranica, objava propisanih izvještaja, statuta, planova i drugih dokumenata i informacija o svom poslovanju), poštujući propise kojima je regulirano pravo pristupa informacijama.

Nepravilnosti i propusti u raspolaganju novčanim sredstvima kod jedne političke stranke (HDSSB) posljedica su, između ostalog, i neučinkovitog sustava unutarnjih kontrola. Računovodstvene poslove za navedenu političku stranku obavlja knjigovodstveni servis, a kontrolu knjigovodstvenih isprava obavlja rizničar. Prema potpisnim kartonima poslovne banke od 28. srpnja 2017., ovlaštenja za raspolaganje sredstvima na računu, potpisivanje platnih naloga i zahtjeva za informacijama po računu imala su dva zaposlenika političke stranke, od kojih je jedan obavljao i blagajničko poslovanje. Za kontrolu zakonitosti djelovanja i pravilnosti poslovanja političke stranke, kao i kontrolu pravilnosti materijalnog i financijskog poslovanja te zakonitog, odgovornog i gospodarski svrsishodnog raspolaganja sredstvima, sukladno statutu, zadužen je nadzorni odbor. Iako je knjigovodstveni servis (pregledom evidentiranja poslovnih događaja iz 2020. prema knjigovodstvenim ispravama) uočio nepravilnosti u raspolaganju novčanim sredstvima (zaposlenik zadužen za blagajničko poslovanje nije koncem 2019. položio neutrošena sredstva iz blagajne u iznosu od 200.000,00 kn na žiroračun za redovno poslovanje), nadzorni odbor nije obavljao nadzor financijsko-materijalnog poslovanja političke stranke, a politička stranka tijekom 2020., osim (prema obrazloženju predsjednika političke stranke) usmenih upozorenja, nije poduzimala mjere za povrat novčanih sredstava. U travnju 2021. zaposleniku je izrečeno pisano upozorenje na mogućnost otkaza radnog odnosa, a u vrijeme obavljanja revizije (listopad 2021.) sporazumom o raskidu ugovora o radu zaposleniku je prestao radni odnos u političkoj stranci. Utvrđene nepravilnosti i propusti ukazuju na to da je više pozornosti potrebno posvetiti sustavu unutarnjih kontrola, jer dobro organiziran sustav unutarnjih kontrola povećava vjerojatnost da se sredstva koriste namjenski, etično i učinkovito.

Druga politička stranka (RF) do vremena obavljanja revizije (kolovoz 2021.) nije donijela pravilnik o financijsko-materijalnom poslovanju niti je skupština provodila nadzor i kontrolu nad financijskim i materijalnim poslovanjem političke stranke, iako je to utvrđeno statutom.

Ured je naložio uspostaviti učinkovit sustav unutarnjih kontrola radi osiguranja pravilnosti u poslovanju, zaštite sredstava od gubitaka, zlouporabe i štete te sprječavanja i otklanjanja pogrešaka u poslovanju političke stranke u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Naložio je donijeti pravilnik o financijsko-materijalnom poslovanju te da skupština sukladno statutu provodi nadzor i kontrolu nad financijskim i materijalnim poslovanjem.

– Planiranje

Prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, političke stranke mogu financijska sredstva koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom. Nadalje, prema odredbama članka 50. spomenutog Zakona, političke stranke dužne su do završetka tekuće godine donijeti godišnji program rada i financijski plan za iduću kalendarsku godinu, neovisno o tome vode li dvojno ili jednostavno knjigovodstvo, a političke stranke koje vode dvojno knjigovodstvo dužne su financijski plan za iduću kalendarsku godinu sastaviti u skladu s propisima kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

Odredbom članka 5. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da se financijski plan neprofitne organizacije sastoji od plana prihoda i rashoda, plana zaduživanja i otplata te obrazloženja financijskog plana. Metodologija izrade financijskog plana, izmjena i dopuna te način i uvjeti izvršavanja financijskog plana, između ostalog, propisani su Pravilnikom o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija. Odredbama članka 13. spomenutog Pravilnika, propisano je da se plan prihoda i rashoda priprema najmanje na razini skupine iz računskog plana za neprofitne organizacije, a prihodi i rashodi planiraju u skladu s računodstvenim načelom nastanka događaja. Prema odredbama članaka 16. i 17. spomenutog Pravilnika, obrazloženje financijskog plana sastoji se od obrazloženja skupina prihoda i rashoda te programa, aktivnosti i projekata, koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan; obrazloženje skupina prihoda i rashoda mora sadržavati parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda; obrazloženje programa, aktivnosti i projekata mora sadržavati poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu. Nadalje, u financijskom planu mora biti vidljiv planirani rezultat poslovanja za koji se očekuje da će ga neprofitna organizacija, u ovom slučaju, politička stranka ostvariti na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan. Odredbama članka 19. spomenutog Pravilnika, između ostalog, propisano je da se izmjene i dopune financijskog plana provode tijekom godine po postupku za donošenje financijskog plana, obvezno se provode u slučaju značajnih odstupanja nastalih prihoda i rashoda u odnosu na planirane, a posebice u slučaju nastanka novih obveza za čije podmirenje sredstva nisu osigurana, odnosno smanjenja prihoda uz čije je ostvarenje vezano podmirenje već nastalih obveza.

Kako bi se omogućilo učinkovito upravljanje i kontrola financijskog poslovanja političke stranke, godišnji program rada treba sadržavati opis glavnih aktivnosti, iznos potrebnih sredstava te izvore financiranja za određeno razdoblje, a financijski plan treba biti usklađen s godišnjim programom rada i mora sadržavati pregled planiranih prihoda i rashoda za tekuću godinu, prema vrstama prihoda i rashoda utvrđenima u računskom planu za neprofitne organizacije.

Političke stranke su godišnji program rada, financijski plan te izmjene i dopune financijskog plana za 2020. dostavljale kao prilog uz godišnji financijski izvještaj, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, kako je propisano odredbama članka 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Utvrđeno je nerealno planiranje prihoda i rashoda odnosno pri znatnijim odstupanjima ostvarenih i planiranih prihoda i rashoda nisu donesene izmjene i dopune financijskog plana, financijski plan ne sadrži rezultat poslovanja iz prethodne godine te nije sastavljeno obrazloženje financijskog plana ni plan zaduživanja i otplata. Nadalje, utvrđeno je da godišnji program rada političke stranke sadrži ciljeve, planirane aktivnosti, sredstva potrebna za njihovu realizaciju te izvore financiranja, ali za planirane aktivnosti rashodi nisu utvrđeni prema vrstama utvrđenima računskim planom za neprofitne organizacije, čime je otežano praćenje ostvarenja rashoda po aktivnostima. Također, ne prati se ostvarenje rashoda po aktivnostima utvrđenima godišnjim programom rada, a na pojedinim knjigovodstvenim ispravama (računima) nije navedena programska aktivnost na koju se rashod odnosi te nije moguće utvrditi jesu li sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom.

S obzirom na to da političke stranke, prema Zakonu o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, financijska sredstva mogu koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom, Ured je mišljenja da sve političke stranke trebaju sastaviti godišnje financijske planove i programe rada, na način koji osigurava učinkovito upravljanje i kontrolu financijskog poslovanja te postupanje u skladu s propisima.

Ured je dao preporuke i naloge u vezi s donošenjem i sastavljanjem financijskih planova i godišnjih programa rada, kao i da u godišnjem programu rada uz opis glavnih aktivnosti treba navesti iznose planiranih rashoda prema vrstama utvrđenima računskim planom za neprofitne organizacije, kako bi se omogućilo učinkovitije upravljanje i kontrola financijskih sredstava te stvorili preduvjeti da se sredstva koriste isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada. Također, potrebno je pratiti ostvarenje rashoda po aktivnostima utvrđenim godišnjim programom rada te na knjigovodstvenim ispravama (računima) navesti programsku aktivnost na koju se rashod odnosi, što bi omogućilo kontrolu korištenja sredstava, u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma.

– **Financijski izvještaji**

Političke stranke, prema odredbama članka 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, obvezne su sastavljati godišnje financijske izvještaje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca te ih, zajedno s propisanim priložima (godišnji program rada, financijski plan, izvješće o donacijama primljenima tijekom godine), dostaviti Uredu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana od dana isteka izvještajnog razdoblja (trebalo ih je dostaviti do 1. ožujka 2021.).

Političke stranke sastavile su i dostavile financijske izvještaje i njihove sastavne dijelove Uredu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja (a pojedine dodatno i u papirnatom obliku, elektroničkom poštom ili tijekom obavljanja revizije). Jedna politička stranka to nije učinila u propisanom roku (NL), a pojedine nisu unijele Bilješke uz financijske izvještaje (uz Bilancu) (HGS, IP, Zagreb je naš!). Pojedine političke stranke su, kako je obrazloženo tijekom obavljanja revizije, i nadalje imale tehničkih problema/poteškoća pri unosu navedenih dokumenata u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Temeljni financijski izvještaji pojedinih političkih stranaka (AM, Blok, DP, HKS, IP, PGS, ZA GRAD, Zagreb je naš!, Zelena lista) nisu sastavljeni na propisani način odnosno podaci iskazani u financijskim izvještajima nisu točni i istiniti te istovjetni podacima evidentiranim u poslovnim knjigama (između ostalog, u financijskim izvještajima pojedini rashodi te obveze i potraživanja su više/manje iskazani u odnosu na iznose koji su evidentirani u poslovnim knjigama, zbog čega su i podaci o višku prihoda kao i o vrijednosti imovine u financijskim izvještajima više/manje iskazani; podaci u Bilanci početkom godine nisu istovjetni podacima iskazanim koncem prethodne godine niti je ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora uravnotežena; podaci o višku prihoda u stupcima Ostvareno u izvještajnom razdoblju i Ostvareno prethodne godine nisu točni ili nisu iskazani).

Odredbom članka 28. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da financijski izvještaji moraju pružiti objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja neprofitne organizacije te da neprofitna organizacija sastavlja i podnosi financijske izvještaje na razini pravne osobe s uključenim podacima o poslovanju njezinih organizacijskih jedinica.

Bilješke uz financijske izvještaje, između ostalog, ne sadrže detaljniju razradu i dopunu podataka iz Bilance i Izvještaja o приходima i rashodima, pregled ostalih ugovornih obveza po sudskim sporovima u tijeku te razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine ili nisu sastavljene (HKS, NLSP, Živi zid).

Prema odredbama članka 9. Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija, Bilješke su dopuna podataka uz financijske izvještaje, a mogu biti opisne, brojučane ili kombinirane. Obvezne Bilješke uz Bilancu jesu pregled ugovornih odnosa i slično koji, uz ispunjenje određenih uvjeta, mogu postati obveza ili imovina (dana kreditna pisma, hipoteke, sporovi na sudu koji su u tijeku...) te pregled stanja i rokova dospijuća dugoročnih i kratkoročnih kredita i zajmova te posebno robnih kredita i financijskih najмова (*leasing*). U Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima potrebno je navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine.

Ured je naložio sastavljati i dostavljati financijske izvještaje s propisanim prilogima na način i u roku u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma te propisima koji uređuju neprofitno računovodstvo. Naložio je u Bilješkama uz Bilancu navesti sudske sporove u tijeku, a u Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine u skladu s odredbama Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija. Naložio je iskazivati podatke u financijskim izvještajima na način da pružaju objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja političke stranke u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

– Računovodstveno poslovanje

Političke stranke obvezne su voditi poslovne knjige u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Odredbama članka 12. – 14. spomenutog Zakona, propisane su sljedeće poslovne knjige: dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Od pomoćnih knjiga obvezno se vode: knjiga dugotrajne i kratkotrajne nefinancijske imovine, knjiga financijske imovine i obveza (potraživanja i obveza, primljenih i izdanih vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata, potraživanja i obveza po osnovi primljenih zajmova i kredita te danih zajmova), knjiga blagajne, knjiga ulaznih i izlaznih računa te evidencije putnih naloga i korištenja službenih vozila i danih i primljenih jamstava i garancija, kao i druge pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama.

U području računovodstvenog poslovanja utvrđene su nepravilnosti i propusti kod 15 političkih stranaka u dijelu koji se odnosi na evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja te popis imovine i obveza.

Za pojedine političke stranke (AM, Blok, DP, HDSSB, HGS, HSP, HSS, HSU, IP, NLSP, PGS, ZA GRAD, Zagreb je naš!, Zelena lista, Živi zid), između ostalog, utvrđeno je da u poslovnim knjigama početno stanje novčanih sredstava na žiroračunu nije istovjetno stanju novčanih sredstava evidentiranom u poslovnim knjigama koncem prethodne godine; u poslovnim knjigama nisu provedena zaključna knjiženja te nije utvrđen rezultat poslovanja, a poslovne knjige koncem godine nisu zaključene, uvezane i potpisane te zaštićene elektroničkim potpisom; u poslovnim knjigama nisu evidentirana ni u financijskim izvještajima iskazana potraživanja za prihode iz proračuna od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za redovito financiranje političke stranke te za članarine, kao ni (u okviru izvanbilančnih zapisa) potencijalne obveze u vezi sa sudskim sporovima koje politička stranka vodi; pojedini računi na temelju kojih je obavljeno evidentiranje poslovnih događaja nisu prethodno ovjereni ni kontrolirani.

Pojedini rashodi (za reprezentaciju, smještaj na službenom putu, promidžbu i informiranje) evidentirani su u poslovnim knjigama na temelju računa dobavljača na kojima nisu navedene aktivnosti na koje se poslovni događaj odnosi (nisu navedeni razlozi ugošćivanja te korisnici usluga reprezentacije, osobe kojima su darovi namijenjeni, svrha službenog putovanja, terminski planovi i potvrde izvršenja plaćenih usluga) te se ne može potvrditi jesu li sredstva korištena za ostvarivanje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma; pojedini prihodi i rashodi koji se odnose na prethodnu godinu nisu evidentirani u trenutku nastanka poslovnog događaja; pojedine političke stranke nisu evidentirale rashode prema rasporedu računa za neprofitne organizacije ili su poslovne događaje u pojedinim slučajevima evidentirale bez vjerodostojne dokumentacije (primjerice, nema priloga iz kojih se može potvrditi da je primljena cjelokupna količina robe, kao ni priloga kada je i u koju svrhu primljena roba utrošena); za uređenje poslovnih prostora nije sastavljen zapisnik o primopredaji radova; a dio računa za ugostiteljske usluge ne glasi na političku stranku. Nadalje, kod pojedinih političkih stranaka (AM, Blok, DP, HDSSB, HSU) utvrđene su nepravilnosti u okviru blagajničkog poslovanja (između ostalog, nije poštovana odluka o visini blagajničkog maksimuma, dokumentacija vezana za blagajničko poslovanje, odnosno blagajnički izvještaji, uplatnice/isplatanice i druga dokumentacija nije priložena; za pojedine obavljene isplate/uplate sastavljene su isplatanice/uplatnice koje nisu potpisane, novac se polagao u blagajnu s odmakom od dana podizanja gotovine).

Prema odredbama članka 17. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, knjiženje i evidentiranje poslovnih događaja u poslovnim knjigama temelji se na vjerodostojnim, istinitim, urednim i prethodno kontroliranim knjigovodstvenim ispravama. Vjerodostojna je ona knjigovodstvena isprava koja potpuno i istinito odražava nastali poslovni događaj. Knjigovodstvena isprava je uredna kada se iz nje nedvosmisleno može utvrditi mjesto i vrijeme njezina sastavljanja i njezin materijalni sadržaj, što znači narav, vrijednost i vrijeme nastanka poslovnog događaja povodom kojeg je sastavljena.

Prihodi i rashodi, prema odredbama članka 26. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, priznaju se uz primjenu računovodstvenog načela nastanka događaja. Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija), članarina, pomoći, doprinosa i drugi slični prihodi priznaju se u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) u izvještajnom razdoblju, a mogu se priznati u izvještajnom razdoblju, ako su naplaćeni najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje. Rashodi se priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, neovisno o plaćanju.

Popis imovine i obveza propisan je odredbama članaka 19. – 21. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Političke stranke dužne su popisati imovinu i obveze na kraju svake poslovne godine sa stanjem na datum bilance radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Popis imovine i obveza obavlja povjerenstvo za popis, koje se osniva u skladu sa statutom ili drugim najvišim općim aktom neprofitne organizacije (političke stranke). Zakonski zastupnik određuje datum popisa, rokove obavljanja popisa i dostavljanja izvještaja s priloženim popisnim listama. Podaci o popisu unose se pojedinačno u naturalnim, odnosno novčanim izrazima u popisne liste (knjigovodstvene isprave čiju vjerodostojnost potpisima potvrđuju članovi povjerenstva za popis). Nakon završetka popisa, povjerenstvo je obvezno sastaviti izvještaj na temelju popisnih lista i svojih zapažanja te ga predati zakonskom predstavniku, koji na temelju navedenog odlučuje o manjkovima, viškovima, otpisu i rashodovanju imovine, kao i mjerama protiv osoba odgovornih za manjkove, oštećenja, neusklađenost knjigovodstvenog i stvarnog stanja, zastaru i nenaplativost potraživanja.

Pojedine političke stranke nisu obavile popis imovine i obveza ili obavljeni popis imovine i obveza nije u skladu s propisima (Blok, DP, HGS, HSP, HSS, HSU, IP, NLSP, Živi zid), između ostalog, popisom nije obuhvaćen dio imovine i obveza, u popisne liste uneseni su pojedinačno podaci u naturalnim izrazima, ali ne i u novčanim izrazima, popisne liste nisu potpisane, novac u blagajni nije popisao brojanjem apoena, po završetku popisa povjerenstvo nije sastavilo izvještaj kako bi ga predalo zakonskom predstavniku političke stranke ili nije donesen prijedlog za rashodovanje te nije usklađeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem.

S obzirom na to da poslovne knjige trebaju pružiti istinit, pouzdan i točan pregled podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora, a podaci se u poslovne knjige unose po nastanku poslovnog događaja (najkasnije u roku primjerenom za sastavljanje financijskih izvještaja), Ured je naložio evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja i vođenje poslovnih knjiga te obavljanje popisa imovine i obveza u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Naložio je u poslovnim knjigama evidentirati potraživanja od lokalnih jedinica s osnove redovitog godišnjeg financiranja i obveznika plaćanja članarina u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu.

– **Prihodi**

Prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke mogu radi ostvarivanja svojih političkih ciljeva stjecati prihode od imovine u svojem vlasništvu, članarina, odnosno članskog doprinosa, izdavačke djelatnosti, dobrovoljnih priloga (donacija), prodaje propagandnog materijala, organiziranja stranačkih manifestacija te iz drugih zakonom dopuštenih izvora. Također, političke stranke mogu se financirati iz sredstava državnog proračuna, kao i proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenima spomenutim Zakonom.

Članarina, odnosno članski doprinos, prema odredbama članka 2., stavka 1., točke 7. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači redoviti novčani iznos što ga član političke stranke plaća političkoj stranci na način i pod uvjetima utvrđenim statutom ili drugim aktom političke stranke.

Utvrđeno je da dio prihoda od članarina koje su članovi političke stranke (DP) uplatili u 2020. nije evidentiran u poslovnim knjigama ni iskazan u financijskim izvještajima, a članovima političke stranke nisu izdavane potvrde za primljene članarine. Druga politička stranka (RF) također nije izdavala potvrde, ali ni vodila propisane evidencije za primljene članarine; iako je prema statutu spomenute političke stranke iznos članarine vezan za mjesečna netoprimanja njezinih članova, spomenuta politička stranka nema podatke o njihovim mjesečnim netoprimanjima.

Prema odredbama članka 26. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, članarine su neregularni prihodi i priznaju se u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) u izvještajnom razdoblju, a mogu se priznati u izvještajnom razdoblju ako su naplaćeni najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje. Prema odredbama članka 3. Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja, političke stranke dužne su, u skladu s odredbama članka 20. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, voditi evidenciju te izdavati potvrde o primitku članarina i članskih doprinosa. Evidenciju o primitku članarina i članskih doprinosa političke stranke vode kronološki na Obrascu: EV-Č, a potvrde o primitku članarina i članskih doprinosa političke stranke sastavljaju na Obrascu: POT-Č odnosno na Obrascu: POT-ČD.

Potvrde sadrže naziv, adresu i osobni identifikacijski broj političke stranke, ime i prezime, osobni identifikacijski broj te adresu člana političke stranke – uplatitelja članarine odnosno članskog doprinosa, datum uplate, iznos uplaćenih sredstava, način uplate (u gotovini ili na središnji račun političke stranke), mjesto i datum izdavanja potvrde te potpis ovlaštene osobe.

U dijelu koji se odnosi na članarine, Ured je naložio u poslovnim knjigama evidentirati, odnosno u financijskim izvještajima iskazati prihode od članarina u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te voditi evidencije i izdavati potvrde o primitku članarina i članskih doprinosa u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu i Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Dobrovoljnim prilogima (donacijama), prema odredbama članka 2., stavka 1., točke 8. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, smatraju se povremene ili redovite uplate kojima fizičke ili pravne osobe dobrovoljno daju novac, odnosno pružaju usluge ili daju proizvode bez naplate, političkoj stranci, nezavisnom zastupniku i nezavisnom vijećniku za njihov politički rad odnosno političkoj stranci, neovisnoj listi, listi grupe birača i kandidatu za financiranje izborne promidžbe.

Utvrđeno je da podaci o primljenim dobrovoljnim prilogima (donacijama) iskazani u izvješćima o primljenim donacijama te poslovnim knjigama i financijskim izvještajima jedne političke stranke (DP) nisu potpuni ni istovjetni (razlikuju se iznosi dobrovoljnih priloga / donacija iskazani u izvješćima o primljenim donacijama te evidentirani i iskazani u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima; dobrovoljni prilozi / donacije u uslugama na temelju ulaznih računa za izbornu promidžbu nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u izvješću o primljenim donacijama za financiranje izborne promidžbe); politička stranka vodila je evidencije o primljenim dobrovoljnim prilogima (donacijama) na obrascima propisanim Pravilnikom o načinu vođenja evidencija i izdavanja potvrda o primitku dobrovoljnih priloga (donacija) i članarina, izvješćima o primljenim donacijama za financiranje izborne promidžbe i izvješćima o troškovima (rashodima) izborne promidžbe te financijskim izvještajima za financiranje izborne promidžbe (Narodne novine 50/11, 93/11 i 55/13), koji je bio na snazi do 1. kolovoza 2019. Također, za dobrovoljne priloge (donacije) uplaćene na redovan račun spomenute političke stranke nisu izdavane potvrde uplatiteljima dobrovoljnih priloga (donacija) te u dokumentaciji nisu priložene potpisane izjave uplatitelja navedenih dobrovoljnih priloga (donacija) da se protiv njih ne vodi postupak naplate dospjelih nepodmirenih obveza prema državnom proračunu odnosno proračunu jedinice lokalne samouprave ili zaposlenicima; za dobrovoljne priloge (donacije) čija je vrijednost veća od 5.000,00 kn nisu zaključeni ugovori, a dobrovoljni prilozi (donacije) nisu prijavljeni Uredu i Državnom izbornom povjerenstvu niti su uplaćeni u državni proračun. Nadalje, jedna politička stranka (ZA GRAD) za primljene dobrovoljne priloge (donacije) nije vodila evidencije ni izdavala potvrde o primitku, dok je druga za primljene dobrovoljne priloge (donacije) vodila evidencije i zaključivala ugovore, ali nije u pojedinim slučajevima izdavala potvrde o njihovu primitku (Fokus).

Prema odredbama članaka 20. i 28. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke dužne su voditi evidenciju o primitku donacija za financiranje redovite godišnje političke aktivnosti i evidenciju o primitku donacija za financiranje izborne promidžbe te izdavati potvrde o primitku donacija; način vođenja evidencija i izdavanja potvrda kao i obrazac evidencije i potvrde propisuje ministar financija pravilnikom. Odredbom članka 39., stavka 2. i članka 52., stavka 3. spomenutog Zakona, propisano je da izvješća o donacijama trebaju sadržavati specificirane podatke o donatoru (osobno ime odnosno naziv i adresa te osobni identifikacijski broj), datumu uplate donacije odnosno davanja proizvoda ili pružanja usluga bez naplate, o uplaćenom iznosu donacije odnosno o tržišnoj vrijednosti darovanog proizvoda ili usluge naznačenoj na potvrdi te o vrsti svake pojedine donacije.

Nadalje, odredbom članka 18., stavaka 5. i 8. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, za donacije čija je vrijednost veća od 5.000,00 kn davatelj i primatelj donacije dužni su zaključiti ugovor, a donacije za koje nije zaključen ugovor čija je vrijednost veća od 5.000,00 kn, politička stranka je dužna prijaviti Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu te iznos takve donacije uplatiti u korist državnog proračuna, najkasnije u roku od 15 dana od dana primljene uplate. Način vođenja evidencija i obrasci evidencije propisani su odredbama Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Prema evidencijama o donacijama koje su uplaćene u državni proračun (obraci EV-D-RPA-pov DP te EV-D-IP-pov DP), jedna politička stranka (IP) primila je dobrovoljne priloge (donacije) za izbornu promidžbu te redovne političke aktivnosti iz nedopuštenih izvora (anonimnih izvora te preko trećih osoba). Dobrovoljne priloge (donacije) za izbornu promidžbu iz nedopuštenih izvora, koje su u lipnju i srpnju 2020. uplatile četiri fizičke osobe, doznačene su u državni proračun izvan propisanog roka (u srpnju i rujnu 2020., odnosno od pet do 64 dana izvan roka) te nisu prijavljene Državnom izbornom povjerenstvu. Dobrovoljne priloge (donacije) za redovne političke aktivnosti iz nedopuštenih izvora uplatilo je pet fizičkih osoba u lipnju i srpnju 2020.; dio dobrovoljnih priloga (donacija) doznačen je u državni proračun i prijavljen Uredu i Državnom izbornom povjerenstvu izvan propisanog roka (u srpnju 2020. odnosno od dva do šest dana izvan roka).

Prema odredbama članka 46. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, zabranjuju se donacije iz neimenovanih (anonimnih) izvora te davanje donacija u novcu ili u obliku proizvoda preko trećih osoba (posrednika); eventualne donacije iz nedopuštenih izvora (između ostalog, iz neimenovanih/anonimnih izvora te u novcu ili u obliku proizvoda preko trećih osoba/posrednika) politička stranka dužna je odmah prijaviti Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu odnosno Državnom izbornom povjerenstvu eventualne donacije za financiranje izborne promidžbe, a iznos vrijednosti takve donacije doznačiti u korist državnog proračuna najkasnije u roku od 15 dana od dana primljene uplate.

U dijelu koji se odnosi na dobrovoljne priloge (donacije), Ured je naložio voditi evidencije i izdavati potvrde o primitku dobrovoljnih priloga (donacija), kao i zaključivati ugovore za primljene dobrovoljne priloge (donacije) čija je vrijednost veća od 5.000,00 kn u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu i Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja. Naložio je donacije iz nedopuštenih izvora za redovne političke aktivnosti odmah prijaviti Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu odnosno donacije za financiranje izborne promidžbe Državnom izbornom povjerenstvu te iznos donacija iz nedopuštenih izvora doznačiti u korist državnog proračuna u roku propisanom odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Osim toga, u vezi s primljenim dobrovoljnim priložima (donacijama), revizijom proračuna i proračunskih korisnika, lokalnih jedinica i drugih subjekata revizije provjereno je jesu li donatori političkih stranaka ujedno bili i dobavljači subjekata revizije te jesu li utvrđene nepravilnosti u provedbi postupaka javne nabave.

Utvrđeno je da su od 3 671 dobavljača u 149 subjekata revizije 28 dobavljača bili i donatori sedam političkih stranaka, ali revizijom nisu utvrđene nepravilnosti koje bi ukazivale na neetično ponašanje pri odabiru dobavljača – donatora političkih stranaka (utvrđen je propust kod subjekata revizije, i to da za dio nabave roba nije proveden postupak jednostavne nabave).

– Rashodi

Političke stranke, prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, mogu financijska sredstva koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada i godišnjim financijskim planom.

Kod pojedinih političkih stranaka (Blok, DP, IP) utvrđene su nepravilnosti i propusti pri obračunu putnih naloga za službena putovanja (pojedini putni nalozi ne sadrže neke potrebne propisane podatke, kao ni izvješće o službenom putovanju; datum putnog obračuna je datum prije odlaska na službeni put; putni nalozi ispostavljeni su nakon polaska na putovanje ili nemaju priloge na temelju kojih bi se ostvarenje službenog puta moglo povezati s ciljevima i aktivnostima političke stranke; za isplaćene naknade za službena putovanja putni nalozi nisu ispostavljeni, a dnevnice su pogrešno obračunane u iznosu višem nego je provedeno na službenom putu).

Prema odredbama članka 8. Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine 10/17, 128/17, 106/18, 1/19 i 80/19), izdaci za službena putovanja (dnevnice, naknade prijevoznih troškova, naknade korištenja privatnog automobila u službene svrhe, troškovi noćenja i drugo) obračunavaju se na temelju urednog i vjerodostojnog putnog naloga i priloženih isprava kojima se dokazuju izdaci i drugi podaci navedeni na putnom nalogu. Neovisno u kojem obliku se izdaje, putni nalog kao vjerodostojna isprava sadrži osobito sljedeće podatke: nadnevak izdavanja, ime i prezime osobe koja se upućuje na službeno putovanje, mjesto u koje osoba putuje, svrhu putovanja, vrijeme trajanja putovanja, vrijeme kretanja na put, podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (ako se putuje automobilom potrebno je navesti marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat), vrijeme povratka s puta, potpis ovlaštene osobe, obračun troškova, likvidaciju obračuna te izvješće s puta. Uz putni nalog obvezno se prilažu isprave kojima se dokazuju nastali izdaci i to osobito: računi za cestarine, računi za parking, putne karte ili u iznimnim i opravdanim slučajevima preslike putnih karata, računi za smještaj i drugo, bez obzira na način podmirenja izdataka. U skladu s odredbama članka 17. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, knjiženje i evidentiranje poslovnih događaja u poslovnim knjigama temelji se na vjerodostojnim, istinitim, urednim i prethodno kontroliranim knjigovodstvenim ispravama.

U dijelu koji se odnosi na rashode za zaposlene kod jedne političke stranke (DP), uz obračun prekovremenog rada nije priložen pisani zahtjev poslodavca te odluka odgovorne osobe o odobrenom prekovremenom radu, a s obzirom na to da politička stranka u 2020. nije vodila evidencije prisutnosti na radu, nije moguće utvrditi jesu li prekovremeni sati stvarno ostvareni. Prema odredbama članka 65. Zakona o radu (Narodne novine 93/14, 127/17 i 98/19), u slučaju više sile, izvanrednog povećanja opsega poslova i u drugim sličnim slučajevima prijeke potrebe, radnik na zahtjev poslodavca mora raditi duže od punog, odnosno nepunog radnog vremena (prekovremeni rad), ali najviše do osam sati tjedno. Nadalje, spomenuta politička stranka za dugotrajnu nefinancijsku imovinu koja je u uporabi amortizaciju nije obračunala prema propisanim stopama. Prema odredbama članka 41. Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu, rashodi amortizacije obuhvaćaju trošak nabave dugotrajne imovine koja se amortizira u vijeku uporabe prema propisanim stopama amortizacije. Amortizacija se počinje obračunavati od prvog idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je imovina predana na uporabu prema popisu stopa amortizacije dugotrajne imovine, koji je sastavni dio navedenog Pravilnika.

Za pojedine rashode za uredski i potrošni materijal (između ostalog, razni metalni dijelovi, alati, dijelovi za bicikl, razne boje u spreju) jedne političke stranke (ZA GRAD) ne može se potvrditi da su rashodi ostvareni odnosno financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom za 2020., a na računima nije navedeno na koju se aktivnost odnosno ciljeve rashodi odnose. Prema odredbi članka 4., stavka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, politička stranka ostvarena financijska sredstva može koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom.

Ured je naložio ispostavljati, obračunavati i isplaćivati troškove službenih putovanja na temelju naloga za službeno putovanje koji sadrži sve propisane podatke u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Pravilnika o porezu na dohodak. Naložio je obračunavati i isplaćivati naknade za prekovremeni rad u skladu s odredbama Zakona o radu, a amortizaciju obračunavati u skladu s odredbama Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu. Naložio je na računima navesti na koju se aktivnost, odnosno ciljeve rashodi odnose, kako bi se moglo nedvojbeno utvrditi da su financijska sredstva korištena isključivo za ostvarivanje ciljeva predviđenih godišnjim programom i financijskim planom u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma.

– **Izborna promidžba**

U srpnju 2020. održani su izbori za zastupnike u Hrvatski sabor (Odluka o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor, Narodne novine 62/20).

Prema odredbi članka 2., točke 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, izborna promidžba znači skup radnji koje poduzimaju sudionici izborne promidžbe, a koje se odnose na vlastito javno predstavljanje te javno predstavljanje i obrazlaganje vlastitih izbornih programa u svrhu uvjeravanja birača da glasuju za njih.

Financiranje izborne promidžbe propisano je odredbama članaka 23. – 45. spomenutog Zakona. Navedenim odredbama, između ostalog, utvrđeno je da političke stranke mogu financirati izbornu promidžbu iz vlastitih sredstava te iz donacija fizičkih i pravnih osoba. Vlastita sredstva koja političke stranke namjeravaju utrošiti za izbornu promidžbu moraju biti uplaćena na poseban račun za financiranje izborne promidžbe i to do dana zatvaranja tog računa. Politička stranka dužna je otvoriti poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe za svake pojedine izbore na kojima sudjeluje (jedan poseban račun na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor), a kada dvije ili više političkih stranaka predlože zajedničku listu, poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe dužna je otvoriti jedna od političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu, što se uređuje međusobnim sporazumom političkih stranaka koji se dostavlja Državnom izbornom povjerenstvu. Sredstva koja je pojedina politička stranka obvezna uplatiti na poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe u skladu sa zaključenim međusobnim sporazumom ne smatraju se donacijom ni prihodom političke stranke koja je otvorila poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe.

Državno izborni povjerenstvo utvrdilo je i objavilo konačne rezultate izbora za zastupnike u Hrvatski sabor u srpnju 2020. te donijelo i objavilo Izvješće o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor⁶. Prema navedenom Izvješću, svi izborni sudionici (54) su u zakonom propisanom roku otvorili poseban račun za financiranje izborne promidžbe te nisu prekoračili ograničenje ukupnog iznosa izborne promidžbe.

⁶https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2020/Izbori_za_zastupnike_u_HS/Financiranje_izborne_promidzbe/Izvjesce_o_provedenom_nadzoru.pdf

S obzirom na to da pojedinim međusobnim sporazumima i nadalje nije jasno utvrđen način financiranja troškova izborne promidžbe, odnosno iznos rashoda koji treba sufinancirati svaki koalicijski partner, obveza uplate i iznos predujma, obračun ukupnih troškova izborne promidžbe te način izvještavanja i evidentiranja rashoda u poslovnim knjigama pojedine političke stranke (na temelju obračuna ili preslika knjigovodstvenih isprava o poslovnim događajima), kao ni način podjele ostvarene naknade troškova izborne promidžbe iz državnog ili lokalnog proračuna (ako ostvare to pravo), Ured je na navedeno skrenuo pozornost u pojedinačnim izvješćima o obavljenoj financijskoj reviziji.

Sporazumom o zajedničkom izlasku na izbore, između ostalog, potrebno je jasno i nedvojbeno urediti način financiranja i sastavljanja obračuna zajedničkog izlaska na izbore, kako bi podaci o financiranju izborne promidžbe u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima, kao i u financijskim izvještajima o financiranju izborne promidžbe bili evidentirani, odnosno iskazani u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. Politička stranka nositelj koalicijskog sporazuma primljene predujmove treba evidentirati u okviru obveza za predujmove od koalicijskih partnera za financiranje izborne promidžbe, a ukupne rashode izborne promidžbe, po okončanju izbora i obračunu udjela u troškovima, treba umanjiti za dio rashoda koji se odnosi na koalicijske partnere te u poslovnim knjigama evidentirati potraživanja od koalicijskih partnera u iznosu pripadajućeg dijela njihovih rashoda izborne promidžbe. Politička stranka koalicijski partner dane predujmove u poslovnim knjigama treba evidentirati u okviru potraživanja za dane predujmove nositelju koalicijskog sporazuma, a po okončanju izbora i obračunu udjela u troškovima treba evidentirati rashode za izbornu promidžbu na pripadajućim skupinama računa računskoga plana te obveze prema koalicijskom partneru.

Pojedini elementi sporazuma političkih stranaka te način postupanja propisani su i odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu (članak 7. – raspoređivanje sredstava iz proračuna za redovito godišnje financiranje; članak 29. – ograničenje iznosa donacije za financiranje troškova izborne promidžbe; članak 30. – obveza otvaranja posebnog računa za financiranje izborne promidžbe; članak 34. – raspoređivanje neutrošenih sredstava preostalih na posebnom računu za financiranje troškova izborne promidžbe političke stranke; članak 44. – isplata naknade troškova izborne promidžbe).

U području izborne promidžbe utvrđeno je da su pojedini troškovi oglašavanja na društvenim mrežama i uporabe privatnog vozila u službene svrhe za izbornu promidžbu podmireni s redovnog računa političke stranke (NLSP); obveze za rashode prema dobavljačima za izbornu promidžbu nisu podmirene do vremena zatvaranja posebnog računa za financiranje izborne promidžbe, a pojedini podaci o troškovima financiranja izborne promidžbe evidentirani u poslovnim knjigama i iskazani u financijskim izvještajima nisu u potpunosti istovjetni podacima iskazanim u Financijskom izvještaju o financiranju izborne promidžbe (HGS). Odredbama članaka 30., 32. i 36. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, propisano je da se troškovima izborne promidžbe smatraju troškovi koji su nastali u svrhu javnog predstavljanja izbornih sudionika i njihovih izbornih programa te pozivanja birača da za njih glasuju na određenim izborima, kao i ostali troškovi koji su izravno povezani s izbornom promidžbom, i to od dana otvaranja posebnog računa za financiranje izborne promidžbe do dana zatvaranja navedenog posebnog računa.

Nadalje, politička stranka dužna je otvoriti poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe za svake pojedine izbore na kojima sudjeluje, između ostalog, na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor (jedan poseban račun), a kada dvije ili više političkih stranaka predlože zajedničku listu, poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe dužna je otvoriti jedna od političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu, što se uređuje međusobnim sporazumom političkih stranaka koji se dostavlja Državnom izbornom povjerenstvu. Političke stranke dužne su dovršiti sve transakcije na posebnom računu za financiranje izborne promidžbe i zatvoriti ga najkasnije u roku od 60 dana od isteka roka za isplatu naknade troškova izborne promidžbe.

Ured je naložio u poslovnim knjigama evidentirati i u financijskim izvještajima iskazati sve prihode i rashode političke stranke u vezi s izbornom promidžbom u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, kako bi financijski izvještaji pružali realnu sliku financijskog položaja političke stranke te sve troškove izborne promidžbe podmirivati s posebnog računa otvorenog za financiranje izborne promidžbe u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima te zaključenim koalicijskim ugovorom.

– **Imovina, obveze i vlastiti izvori**

U području imovine, obveza i vlastitih izvora utvrđene su nepravilnosti i propusti u vezi s potraživanjima za zajmove (pozajmice) dane članovima jedne političke stranke (RF). Navedeni zajmovi (pozajmice) dani su na temelju Pravilnika o Fondu solidarnosti, koji je bio na snazi do 20. lipnja 2020. (tri zajma dana su prethodnih godina, a dva u 2020.), pri čemu instrumenti osiguranja plaćanja nisu pribavljeni niti su utvrđeni navedenim Pravilnikom. Pravilnikom o solidarnim potrebama, koji je na snazi od 21. lipnja 2020., utvrđeno je pribavljanje ovjerene bjanko-zadužnice, kao instrumenta osiguranja plaćanja. Davanje zajmova (pozajmica) također je, između ostalog, utvrđeno i godišnjim programom rada. Pojedini zajmovi (pozajmice) dani su na rok od devet odnosno 12 mjeseci, umjesto na šest mjeseci kako je utvrđeno navedenim pravilnicima političke stranke.

Ured je naložio pri davanju zajmova (pozajmica) postupati u skladu s odredbama Pravilnika o solidarnim potporama.

U tablici u nastavku navode se područja u kojima su revizijom za 2020. utvrđene nepravilnosti kod političkih stranaka, a utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja.

Tablica broj 5

Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti kod političkih stranaka, a utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja o financijskim izvještajima i o usklađenosti poslovanja

Redni broj	Politička stranka	Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti koje su utjecale na izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima			Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti koje su utjecale na izražavanje mišljenja o usklađenosti poslovanja					
		Financijski izvještaji	Računovodstveno poslovanje		Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	Sustav unutarnjih kontrola	Planiranje / Godišnji program rada i financijski plan	Prihodi	Rashodi	Imovina, obveze i vlastiti izvori
			Poslovne knjige	Popis imovine i obveza						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Parlamentarne stranke										
1.	Blok za Hrvatsku (Blok)	X	X	X					X	
2.	Domovinski pokret (DP)	X	X	X				X	X	
3.	Fokus				X			X		
4.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	X								
5.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)		X	X						
6.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)		X	X						
7.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)		X			X				
8.	Radnička fronta (RF)					X	X	X		X
9.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	X	X	X				X	X	
Izvanparlamentarne stranke										
1.	Akcija mladih (AM)	X	X							
2.	Hrvatska stranka prava (HSP)		X	X						
3.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	X	X	X						
4.	Primorsko goranski savez (PGS)	X	X							
5.	ZA GRAD	X	X					X	X	
6.	Zagreb je naš!	X	X							
7.	Zelena lista	X	X							
8.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	X	X	X						
9.	Živi zid	X	X	X						

Provedba naloga i preporuka iz prošle revizije

Ured u okviru obavljanja revizije provjerava provedbu naloga i preporuka danih u prošloj reviziji. Podaci o provedbi naloga i preporuka, odnosno status naloga i preporuka (provedeno, u postupku provedbe, djelomično provedeno, nije provedeno ili nije primjenjivo) navedeni su u pojedinačnim izvješćima o obavljenoj reviziji političkih stranaka, u okviru Provedbe naloga i preporuka.

U prošlim revizijama političkih stranaka dano je 165 naloga i preporuka (odnosi se na 39 političkih stranaka, jer za šest nije ranije obavljena revizija). Revizijom za 2020. utvrđeno je da je 80 ili 48,5 % naloga i preporuka provedeno, 24 ili 14,5 % je u postupku provedbe, djelomično je provedeno 21 ili 12,7 % naloga i preporuka, nije provedeno 30 ili 18,2 %, a zbog neprovođenja aktivnosti deset ili 6,1 % naloga i preporuka nije primjenjivo. Podaci o statusu naloga i preporuka danih u prošlim revizijama, prema političkim strankama, daju se u tablici broj 6.

Tablica broj 6

Podaci o statusu naloga i preporuka danih u prošlim revizijama

Redni broj	Politička stranka	Godina prošle revizije	Broj naloga i preporuka iz prošle revizije	Status naloga i preporuka				
				provedeno	u postupku provedbe	djelomično provedeno	nije provedeno	nije primjenjivo
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Abeceda demokracije (Abeceda)	2019.	4	2	0	0	2	0
2.	Akcija mladih (AM)	2019.	3	2	0	0	1	0
3.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	2019.	8	8	0	0	0	0
4.	Blok za Hrvatsku (Blok)	-	0	0	0	0	0	0
5.	Centar	2019.	9	8	0	0	1	0
6.	Demokrati	2019.	4	1	1	2	0	0
7.	Domovinski pokret (DP)	-	0	0	0	0	0	0
8.	Duspara Mirko – nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	2019.	0	0	0	0	0	0
9.	Fokus	-	0	0	0	0	0	0
10.	Građansko-liberalni savez (Glas)	2019.	1	1	0	0	0	0
11.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	2019.	2	2	0	0	0	0
12.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	2019.	0	0	0	0	0	0
13.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	2019.	1	0	0	0	1	0
14.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	2019.	3	1	0	0	2	0
15.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	2019.	0	0	0	0	0	0
16.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	2019.	5	2	0	3	0	0
17.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSL)	2019.	15	9	3	1	2	0
18.	Hrvatska stranka prava (HSP)	2019.	9	2	0	3	4	0
19.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	2019.	4	0	4	0	0	0
20.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	2019.	1	0	0	0	1	0
21.	Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)	2019.	5	5	0	0	0	0
22.	Hrvatski suverenisti	-	0	0	0	0	0	0
23.	Istarski demokratski sabor (IDS)	2019.	1	0	1	0	0	0
24.	Most	2019.	1	0	1	0	0	0
25.	Možemo! – politička platforma	2019.	5	3	0	2	0	0
26.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	2019.	0	0	0	0	0	0
27.	Neovisni za Hrvatsku (NHR)	2019.	15	7	4	0	1	3
28.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	2019.	2	0	0	2	0	0
29.	Nezavisna lista Zagreb (NLZG)	2019.	0	0	0	0	0	0
30.	Nova ljevica (NL)	2018.	4	3	0	1	0	0
31.	Primorsko goranski savez (PGS)	2019.	0	0	0	0	0	0
32.	Promijenimo Hrvatsku (PH)	2019.	0	0	0	0	0	0
33.	Radnička fronta (RF)	2019.	2	0	0	0	2	0
34.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	2019.	4	4	0	0	0	0
35.	Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma	2019.	2	0	0	1	1	0

Redni broj	Politička stranka	Godina prošle revizije	Broj naloga i preporuka iz prošle revizije	Status naloga i preporuka				
				provedeno	u postupku provedbe	djelomično provedeno	nije provedeno	nije primjenjivo
	1	2	3	4	5	6	7	8
	(Snaga)							
36.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	2019.	5	1	4	0	0	0
37.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	2019.	3	3	0	0	0	0
38.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	-	0	0	0	0	0	0
39.	Unija Kvarnera (UNIJA)	2019.	11	2	0	2	4	3
40.	ZA GRAD	2013.	4	3	0	0	1	0
41.	Zagreb je naš!	2019.	3	3	0	0	0	0
42.	Zelena lista	-	0	0	0	0	0	0
43.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	2019.	7	2	0	0	5	0
44.	Željko Lacković – Nezavisne liste	2019.	0	0	0	0	0	0
45.	Živi zid	2019.	22	6	6	4	2	4
SVEUKUPNO			165	80	24	21	30	10

Političke stranke su i nadalje u obvezi postupiti prema nalozima i preporukama Ureda, koji nisu u cijelosti provedeni.

REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA

Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje za 2020. šest nezavisnih zastupnika⁷. **O financijskim izvještajima nezavisnih zastupnika izraženo je pet bezuvjetnih i jedno uvjetno mišljenje, a o usklađenosti poslovanja šest bezuvjetnih mišljenja.**

U tablici u nastavku navode se izražena mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja za 2020. te mišljenja iz prošle revizije, po nezavisnim zastupnicima.

Tablica broj 7

Izražena mišljenja po nezavisnim zastupnicima

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Mišljenje za 2020.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
1.	Vladimir Bilek, nezavisni zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
2.	Željko Glasnović, nezavisni zastupnik	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
3.	Robert Jankovics, nezavisni zastupnik mađarske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
4.	Veljko Kajtazi, nezavisni zastupnik austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
5.	Ermina Lekaj Prljaskaj, nezavisna zastupnica albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine	uwjetno	bezuwjetno	uwjetno	uwjetno
6.	dr. sc. Furio Radin, nezavisni zastupnik talijanske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno

Prihodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2020., ukupni prihodi nezavisnih zastupnika iznosili su 2.557.810,00 kn, a odnose se na prihode iz državnog proračuna i druge prihode.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima revizijom obuhvaćenih nezavisnih zastupnika za 2020., prema vrstama.

⁷ Revidirano razdoblje (2020.) obuhvaća nezavisne zastupnike 9. saziva Hrvatskoga sabora, sa zastupničkim mandatom od 14. listopada 2016. do 22. srpnja 2020., te 10. saziva Hrvatskoga sabora, s početkom zastupničkog mandata od 22. srpnja 2020.

Tablica broj 8

Ostvareni prihodi nezavisnih zastupnika za 2020., prema vrstama

u kn

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Prihodi iz državnog proračuna	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5
1.	Vladimir Bilek	461.488,00	7.776,00	469.264,00	18,3
2.	Željko Glasnović	212.200,00	23,00	212.223,00	8,3
3.	Robert Jankovics	378.654,00	114.962,00	493.616,00	19,3
4.	Veljko Kajtazi	378.654,00	22,00	378.676,00	14,8
5.	Ermina Lekaj Prljaskaj	433.576,00	5,00	433.581,00	17,0
6.	dr. sc. Furio Radin	378.654,00	191.796,00	570.450,00	22,3
SVEUKUPNO		2.243.226,00	314.584,00	2.557.810,00	100,0

Prihodi iz državnog proračuna ostvareni u iznosu od 2.243.226,00 kn odnose se na doznačena sredstva iz državnog proračuna za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika u 2020. u iznosu od 2.143.335,00 kn te prihode prenesene s posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe u iznosu od 107.057,00 kn i umanjene za vrijednost komunikacijske opreme u iznosu od 7.166,00 kn, čija je nabava financirana iz navedenih izvora (Vladimir Bilek).

Prihodi za financiranje redovitog poslovanja ostvareni su na temelju odredaba Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te odluka o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, koje je donio Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav Hrvatskog sabora u siječnju i srpnju 2020. U skladu s odredbama navedenog Zakona i odlukama, nezavisnim zastupnicima za rad u 2020. raspoređeno je 2.143.335,00 kn, a sredstva su doznačavana tijekom 2020. u skladu s navedenim odlukama.

Prihodi s posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe (povrat neutrošenih sredstava od naknade troškova izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor) u iznosu od 107.057,00 kn preneseni su na račun za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika (Vladimir Bilek, Ermina Lekaj Prljaskaj) u skladu s odredbom članka 35. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, kojom je propisano raspoređivanje neutrošenih sredstava preostalih na posebnom računu za financiranje troškova izborne promidžbe neovisne liste, liste grupe birača i kandidata.

Drugi prihodi ostvareni su u iznosu od 314.584,00 kn, od čega se vrijednosno najznačajniji u iznosu od 306.737,00 kn (97,5 %) također odnose na prihode prenesene s posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe (povrat neutrošenih sredstava od naknade troškova izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor) na račun za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika, u skladu s odredbom članka 35. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu. Drugi značajniji prihodi u iznosu od 7.776,00 kn odnose se na prihode u vezi s obračunom amortizacije za 2020. (Vladimir Bilek).

Rashodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2020., ukupni rashodi nezavisnih zastupnika iznosili su 2.689.989,00 kn, od čega su najznačajniji materijalni rashodi u iznosu od 1.085.837,00 kn ili 40,4 % te rashodi za donacije (pomoći) u iznosu od 838.484 kn ili 31,2 % ukupnih rashoda.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim rashodima revizijom obuhvaćenih nezavisnih zastupnika za 2020., prema vrstama.

Tablica broj 9

Ostvareni rashodi nezavisnih zastupnika za 2020., prema vrstama

u kn

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak
			Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladimir Bilek	103.406,00	3.375,00	98.879,00	7.775,00	1.219,00	122.430,00	0,00	337.084,00	12,5	132.180,0
2.	Željko Glasnović	0,00	25.248,00	224.375,00	3.142,00	4.084,00	348.802,00	0,00	605.651,00	22,5	-393.428,0
3.	Robert Jankovics	0,00	15.391,00	82.529,00	0,00	276,00	197.400,00	115.000,00	410.596,00	15,3	83.020,0
4.	Veljko Kajtazi	121.710,00	57.289,00	213.024,00	0,00	1.800,00	59.210,00	598,00	453.631,00	16,8	-74.955,0
5.	Ermina Lekaj Prljaskaj	113.587,00	0,00	189.401,00	9.946,00	413,00	110.642,00	0,00	423.989,00	15,8	9.592,0
6.	dr. sc. Furio Radin	0,00	36.325,00	140.001,00	11.170,00	271.042,00	0,00	500,00	459.038,00	17,1	111.412,0
SVEUKUPNO		338.703,00	137.628,00	948.209,00	32.033,00	278.834,00	838.484,00	116.098,00	2.689.989,00	100,0	-132.179,0

* Višak/manjak utvrđen je kao razlika ukupnih prihoda (Tablica broj 8, stupac 4) i ukupnih rashoda (Tablica broj 9, stupac 9).

Materijalni rashodi odnose se na rashode za promidžbu i informiranje (usluge oglašavanja putem Facebooka i tiska, grafičko oblikovanje, pripremu i tisak promotivnih materijala, zakup reklamnih (*billboard*) površina za potrebe izborne promidžbe, oblikovanje sadržaja mrežnih stranica i drugo) u iznosu od 137.628,00 kn te druge materijalne rashode (između ostalog, rashode za usluge telefona, pošte i prijevoza, intelektualne i osobne usluge, računalne usluge, zakupnine i najamnine, naknade troškova službenih putovanja, reprezentaciju, naknade za obavljanje aktivnosti, uredski materijal i energiju) u iznosu od 948.209,00 kn.

Rashodi za donacije (pomoći) u iznosu od 838.484,00 kn, najvećim dijelom u iznosu od 748.484,00 kn ili 89,3 %, odnose se na donacije (pomoći) dane građanima, udrugama i ustanovama za promidžbu kulturne baštine i sufinanciranje programa i aktivnosti nacionalnih manjina, organiziranje kulturnih manifestacija, sufinanciranje školovanja, za pomoć stradalima u potresu i borbi protiv bolesti COVID-19 i drugo, prema godišnjim programima rada i financijskim planovima nezavisnih zastupnika, a na temelju zamolbi/zahtjeva iz kojih je vidljivo za koje namjene se sredstva planiraju utrošiti.

Za financiranje izborne promidžbe, nezavisni zastupnici su sa svojih računa za redovno poslovanje prenijeli sredstva na posebne račune za financiranje izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor i to evidentirali u poslovnim knjigama i iskazali u financijskim izvještajima u okviru rashoda za donacije (pomoći) u iznosu od 90.000,00 kn (Vladimir Bilek), drugih rashoda u iznosu od 115.000,00 kn (Robert Jankovics), drugih usluga u iznosu od 20.000,00 kn (Veljko Kajtazi) te financijskih rashoda u iznosu od 270.000,00 kn (dr. sc. Furio Radin). U lipnju 2020. s računa za redovito godišnje financiranje (u skladu s programom rada) nezavisne zastupnice (Ermina Lekaj Prljaskaj) prenesena su sredstva u iznosu od 20.000,00 kn na poseban račun za financiranje izborne promidžbe za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, koja su u listopadu 2020. zatvaranjem spomenutog računa u cijelosti vraćena na račun za redovito godišnje financiranje.

Imovina te obveze i vlastiti izvori

Prema podacima iz bilanci na dan 31. prosinca 2020., ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nezavisnih zastupnika obuhvaćenih revizijom iskazana je u iznosu od 1.441.623,00 kn.

U tablici broj 10 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora nezavisnih zastupnika koncem 2020.

Tablica broj 10

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora
nezavisnih zastupnika koncem 2020.

u kn

Redni broj	Opis	31. prosinca 2020.	Udjel u %
	1	2	3
1.	Nefinancijska imovina	82.993,00	5,8
1.1.	Proizvedena dugotrajna imovina	82.993,00	5,8
2.	Financijska imovina	1.358.630,00	94,2
2.1.	Novac u banci i blagajni	1.358.345,00	94,2
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih, potraživanja za više plaćene poreze i drugo	285,00	0,0
	Ukupno imovina	1.441.623,00	100,0
3.	Obveze	78.765,00	5,5
3.1.	Obveze za rashode	68.455,00	4,8
3.2.	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	10.310,00	0,7
4.	Vlastiti izvori	1.362.858,00	94,5
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	1.441.623,00	100,0

Vrijednost nefinancijske imovine (proizvedene dugotrajne imovine) odnosi se na uredsku opremu i namještaj, drugu opremu te ulaganja u računalne programe, nabavne vrijednosti od 655.472,00 kn te ispravak vrijednosti od 572.479,00 kn.

U okviru financijske imovine, vrijednosno značajnija imovina odnosi se na novac u banci i blagajni u iznosu od 1.358.345,00 kn, od čega se na novac na računima poslovne banke odnosi 1.350.073,00 kn, a u blagajni 8.272,00 kn.

S obzirom na prestanak mandata, nezavisni zastupnik (Željko Glasnović) je 17. listopada 2020. na račun državnog proračuna Republike Hrvatske uplatio novčani iznos neamortizirane vrijednosti nefinancijske imovine (računalna oprema i mobilni uređaj) u iznosu od 9.186,00 kn u skladu s odredbama članka 17. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, kojima je propisano raspoređivanje sredstava preostalih na posebnom računu za redovito godišnje financiranje. Također je zatvorio poseban račun za redovito godišnje financiranje (17. listopada 2020.), a potvrda poslovne banke o zatvaranju računa u propisanom roku dostavljena je Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu.

Obveze za rashode u iznosu od 68.455,00 kn odnose se na obveze za zaposlene (plaća za prosinac 2020.), obveze prema dobavljačima u zemlji, obveze za naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa, obveze za financijske rashode te obveze za isplate putnih troškova.

U okviru odgođenog plaćanja rashoda i prihoda budućih razdoblja iskazan je dio prihoda iz državnog proračuna, kojim je financirana nabava nefinancijske imovine u iznosu od 10.310,00 kn, a u prihode izvještajnog razdoblja priznaju se razmjerno troškovima uporabe nefinancijske imovine u razdoblju korištenja.

Vlastiti izvori u iznosu od 1.362.858,00 kn odnose se na višak prihoda (prenesen iz prethodne godine i raspoloživ u sljedećem razdoblju).

Nalaz revizije

Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje nezavisnih zastupnika, odnosno djelokrug, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, računovodstveno poslovanje, prihodi, rashodi te imovina, obveze i vlastiti izvori, radi davanja mišljenja jesu li nezavisni zastupnici obavljali poslovanje, ostvarili prihode i rashode te sastavili financijske izvještaje u skladu s propisima, kao i jesu li financijska sredstva koristili isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programima rada i u skladu s financijskim planovima nezavisnih zastupnika.

Kod pet nezavisnih zastupnika utvrđeno je da su financijski izvještaji za 2020. sastavljeni u svim važnijim odrednicama u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma te Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, odnosno provjerom njihovih financijskih izvještaja u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene znatnije nepravilnosti i propusti.

Kod nezavisne zastupnice utvrđene su nepravilnosti i propusti u okviru računovodstvenog poslovanja i financijskih izvještaja, koje se, između ostalog, odnose na neistovjetnost podataka (o rashodima) iskazanih u financijskim izvještajima i evidentiranih u poslovnim knjigama odnosno njihovu evidentiranje i iskazivanje na pogrešnim računima računskog plana; pogrešno evidentiranje ispravka vrijednosti dugotrajne nefinancijske imovine i obračuna amortizacije (primijenjena je stopa od 20,0 % umjesto od 25,0 %); pogrešno iskazivanje i evidentiranje podataka o manjku/višku u Izvještaju o prihodima i rashodima (u stupcima Ostvareno prethodne godine i Ostvareno u izvještajnom razdoblju) i u poslovnim knjigama.

Ured je, između ostalog, naložio rashode evidentirati u poslovnim knjigama i iskazati u financijskim izvještajima na računima propisanim računskim planom te pravilno obračunavati amortizaciju i ispravak vrijednosti dugotrajne imovine i evidentirati ih u poslovnim knjigama i iskazati u financijskim izvještajima u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu. Naložio je evidentirati i iskazivati podatke u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima na način da pružaju objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

U dijelu koji se odnosi na usklađenost poslovanja, utvrđeno je da je poslovanje nezavisnih zastupnika (šest) za 2020. u svim važnijim odrednicama obavljano u skladu sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima, odnosno provjerom usklađenosti poslovanja navedenih zastupnika u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene znatnije nepravilnosti i propusti.

DOSTAVLJANJE I OBJAVLJIVANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

Prema odredbama članka 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su sastavljati financijski izvještaj za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca (u daljnjem tekstu: godišnji financijski izvještaj) na način koji je prema propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija propisan za neprofitne organizacije koje vode dvojno odnosno jednostavno knjigovodstvo, ovisno o vrijednosti imovine i visini ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Godišnji financijski izvještaj, zajedno s propisanim priložima, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su dostaviti Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana do dana isteka izvještajnog razdoblja. Uz godišnji financijski izvještaj, kao njegov sastavni dio, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su priložiti, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja: godišnji program rada i financijski plan (*nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici na početku mandata i program rada za mandatno razdoblje*); izvješće o donacijama primljenima tijekom godine sa specificiranim podacima o fizičkim i pravnim osobama koje su dale donacije (osobno ime odnosno naziv i adresa te osobni identifikacijski broj), datumu uplate donacije odnosno davanja proizvoda ili pružanja usluga bez naplate, o uplaćenom iznosu donacije odnosno o tržišnoj vrijednosti darovanog proizvoda ili usluge naznačenoj na potvrdi te o vrsti svake pojedine donacije.

Godišnji financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika, zajedno s propisanim priložima, prema odredbama članka 62. navedenog Zakona, javni su dokumenti, a njihovu objavu dužno je osigurati Državno izbornu povjerenstvo na svojim mrežnim stranicama, od prvog radnog dana od dana njihove dostave Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Informacijski sustav za nadzor financiranja, prema odredbi članka 2. i 86. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači računalni program putem kojega političke stranke, nezavisni zastupnici, nezavisni vijećnici te osobe ovlaštene za zastupanje neovisnih lista, nositelji lista, grupe birača i kandidati te predstavnik organizacijskog odbora dostavljaju nadležnim tijelima financijske izvještaje i druga propisana izvješća i podatke te putem kojeg se propisana izvješća objavljuju na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva. Za vođenje, održavanje i upravljanje informacijskim sustavom za nadzor financiranja nadležno je Državno izbornu povjerenstvo.

Godišnji financijski izvještaji s propisanim priložima trajno se pohranjuju u informacijski sustav za nadzor financiranja (političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su ih trajno čuvati u izvorniku) i javno su dostupni na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva na lako pretraživ način po različitim osnovama, u strojno čitljivom i otvorenom obliku.

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici, prema odredbama članka 86., stavaka 5. i 6. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, odgovorni su za istinitost unesenih podataka, a na obradu osobnih podataka sadržanih u informacijskom sustavu na nadzor financiranja primjenjuju se odredbe ovoga Zakona i propisi kojima se uređuje zaštita unesenih podataka.

Ured je provjerio jesu li političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici kojima je mandat u tijeku dostavili financijske izvještaje unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja (kao i njihovu objavu na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva), u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Političke stranke

U Republici Hrvatskoj je 22. studenoga 2021. djelovala 171 politička stranka⁸, od kojih je 25 parlamentarnih političkih stranaka 10. saziva Hrvatskoga sabora (22 aktivne i tri neaktivne), a 146 izvanparlamentarnih političkih stranaka. S obzirom na to da je 18 političkih stranaka osnovano i upisano u Registar političkih stranaka u 2021.⁹, a 18 izvanparlamentarnih političkih stranaka prestalo je djelovati tijekom 2021., financijske izvještaje za 2020. sa sastavnim dijelovima bila je obvezna dostaviti i objaviti 171 politička stranka.

Unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje **dostavilo je** 126 političkih stranaka (25 parlamentarnih i 101 izvanparlamentarna), a 45 političkih stranaka na navedeni način nije dostavilo financijske izvještaje (do 22. studenoga 2021.). U propisanom roku financijske izvještaje dostavilo je 119 političkih stranaka (24 parlamentarne i 95 izvanparlamentarnih), a sedam političkih stranaka (jedna parlamentarna i šest izvanparlamentarnih) dostavilo je financijske izvještaje izvan propisanog roka. Pojedine političke stranke (*) dostavile su Uredu financijske izvještaje i/ili drugu dokumentaciju i u papirnatom obliku, elektroničkom poštom ili tijekom obavljanja revizije.

Financijski izvještaji političkih stranaka, s propisanim prilogima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, **objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.**

Financijske izvještaje za 2020. u propisanom roku (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) dostavile su sljedeće političke stranke (119):

Abeceda demokracije (Abeceda)
 Akcija Bjelovarsko-bilogorska (ABB)
 Akcija mladih (AM)
 Akcija umirovljenici zajedno (AUZ)
 Aktivni nezavisni umirovljenici (ANU)
 ALTERNATIVA 101 (ALTERNATIVA)
 Autohtona – hrvatska seljačka stranka (A – HSS)
 Autohtona – hrvatska stranka prava (A – HSP)
 Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)*
 Biraj bolje
 Blok umirovljenici zajedno (BUZ)
 Blok za Hrvatsku (Blok)
 Bolji Solin (BS)¹⁰
 Centar¹¹
 Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)
 Demokrati
 Demokratska kneginečka stranka (DKS)

⁸ Podaci se ažuriraju prema dostavljenim rješenjima, e-pošti Ministarstva pravosuđa i uprave te uvidom u Registar političkih stranaka.

⁹ Do 22. studenoga 2021. u Registar političkih stranaka upisane su sljedeće političke stranke: Demokratski HSS (DHSS); Grobnička stranka (GS); Hrvatska radićevska stranka (HRS); Ivan Penava nezavisna lista (IP-NL); LiPO (-); Matija Posavec – nezavisna lista (Matija Posavec – NL); Mladi za Brezovicu (MZB); Nezavisna lista Ante Đapića (NL Ante Đapića); Nezavisna lista Osejava (NLO); Nezavisna lista Podbablje sutra (Podbablje sutra); Nezavisna lista Tomislav Stojak (NLTS); Pametno za Split i Dalmaciju (-); Pavao Grom – nezavisna lista (PGnl); Probudi (-); Stranka za Zadar! (ZZ!); Vesna Škare Ožbolt – nezavisna lista (Vesna Škare Ožbolt – NL); Zaokret – nezavisna lista (Zaokret); Zelena alternativa – održivi razvoj Hrvatske (Zelena alternativa – OraH).

¹⁰ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 15. travnja 2020.

¹¹ Prema rješenju Ministarstva pravosuđa i uprave te uvidom u Registar političkih stranaka (siječanj/veljača 2021.), prethodni naziv političke stranke bio je Pametno.

Demokratska lokalna stranka (DLS)
 Demokratska prigorsko-zagrebačka stranka (DPS)
 Demokratska stranka umirovljenika (DSU)
 Demokratska stranka žena (DSŽ)¹²
 Demokratski savez nacionalne obnove (DESNO)
 Demokratski savez Srba (DSS)
 Domovinski pokret¹³
 Dubrovačka bošnjačka stranka (DBS)*
 Dubrovačka stranka (DUSTRA)
 Dubrovački demokratski sabor (DDS)
 Duspara Mirko – nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)
 Fokus¹⁴
 Generacija obnove (GO)
 Građansko-liberalni savez (Glas)
 HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku
 Hrvatska braniteljska pučka stranka (HBPS)
 Hrvatska bunjevačka stranka (HBS)
 Hrvatska čista stranka prava (HČSP)
 Hrvatska demokratska regionalna stranka (HDRS)
 Hrvatska demokratska seljačka stranka (HDSS)
 Hrvatska demokratska stranka Dalmacije (HDSD)¹⁵
 Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)
 Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)
 Hrvatska konzervativna stranka (HKS)
 Hrvatska liberalna demokratska stranka (HLDS)¹⁶
 Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)
 Hrvatska radnička stranka (HRS)¹⁷
 Hrvatska seljačka stranka – Stjepan Radić (HSS – SR)
 Hrvatska seljačka stranka (HSS)
 Hrvatska seljačka stranka Braće Radić (HSS Braće Radić)
 Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLS)
 Hrvatska stranka demokrata (HSD)
 Hrvatska stranka građanskog otpora (HSGO)
 Hrvatska stranka prava – 1861 (HSP – 1861)
 Hrvatska stranka prava (HSP)
 Hrvatska stranka pravne države (HSPD)¹⁸
 Hrvatska stranka reda (HSR)
 Hrvatska stranka svih čakavaca kajkavaca i štokavaca (HSSČKŠ)
 Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)
 Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)
 Hrvatski oslobodilački pokret (HOP)
 Hrvatski suverenisti
 Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)

¹² Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

¹³ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 25. ožujka 2020. Izmjenama i dopunama Statuta (veljača 2021.) te uvidom u Registar političkih stranaka (6. kolovoza 2021.), prethodni naziv političke stranke bio je Domovinski pokret Miroslava Škore (Domovinski pokret).

¹⁴ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 27. travnja 2020.

¹⁵ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

¹⁶ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 7. srpnja 2020. Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

¹⁷ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

¹⁸ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 30. ožujka 2020.

Istarski demokratski sabor (IDS)
 Istarski laburisti (IL)
 Komunistička partija Hrvatske (KPH)*
 Liburnijska stranka (LIST)
 Lista za Rijeku (RI)*
 Loza nezavisna lista (LOZA)
 Maksimirska građanska inicijativa – ZAJEDNO (MGI – ZAJEDNO)*
 Međimurska stranka (MS)
 Međimurski demokratski savez (MDS)
 Most¹⁹
 Možemo! – politička platforma
 Mreža nezavisnih lista (MREŽA)
 Nada
 Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)
 Neovisni za Hrvatsku (NHR)²⁰
 Nezavisna lista boljih (NLB)
 Nezavisna lista BURA (BURA)²¹
 Nezavisna lista mladih (NLM)*
 Nezavisna lista mladih za Imotski i Imotsku krajinu (MI ZA IM)²²
 Nezavisna lista Stipe Petrina*
 Nezavisna lista Višnjani (NLV)*
 Nezavisna lista Zagreb (NLZG)
 Nezavisni seljaci Hrvatske (NSH)
 Nezavisni za Zaprešić (NZ)
 Pločanska stranka (PLS)
 Pokret za modernu Hrvatsku
 Popravi grad – nova generacija (PG – NG)²³
 Primorsko goranski savez (PGS)
 Projekt Domovina
 Promijenimo Hrvatsku (PH)
 Radnička fronta (RF)
 Rapski pučki sabor (RPS)
 Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)
 Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma (Snaga)
 Snaga Slavonije i Baranje (SIB)
 Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)
 Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP)
 Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)*
 Stranka Bošnjaka Hrvatske (SBH)
 Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)
 Stranka hrvatskih umirovljenika – UMIROVLJENICI (UMIROVLJENICI)
 Stranka hrvatskog zajedništva (SHZ)
 Stranka Ivana Pernara (SIP)
 Stranka razvoja i napretka (SRNA)

¹⁹ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (7. prosinca 2020.), prethodni naziv političke stranke bio je Most nezavisnih lista (MOST).

²⁰ Do 7. siječnja 2020. naziv političke stranke bio je Bruna Esih – Zlatko Hasanbegović: Neovisni za Hrvatsku (Neovisni za Hrvatsku).

²¹ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), novi naziv političke stranke je BURA.

²² Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

²³ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), novi naziv političke stranke je Popravi grad (PG).

Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)²⁴
 Stranka umirovljenika (SU)*
 Stranka za narod (SZN)
 Ujedinjeni hrvatski domoljubi (UHD)
 Unija Kvarnera (UNIJA)*
 ZA GRAD
 Zagorska demokratska stranka (ZDS)
 Zagorska stranka (ZS)*
 Zagreb je naš!
 Zelena lista
 Zeleni savez (Zeleni)*
 Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)
 Željko Lacković – nezavisne liste²⁵
 Živi zid
 Župska stranka (Župka).

Financijske izvještaje za 2020. izvan propisanog roka (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) dostavile su sljedeće političke stranke (7):

Braniteljsko domoljubna stranka Hrvatske (BDSH)
 Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević u stečaju (HSP AS)*²⁶
 Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)
 Moderna demokratska snaga (MODES)
 Nova ljevica (NL)
 Stranka hrvatski vidik (SHV)*²⁷
 Umirovljenici Slavonije i Baranje (USIB).

Financijske izvještaje za 2020. (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) nisu dostavile sljedeće političke stranke (45):

Agenda mladih demokrata (AMD)²⁸
 Agrameri – nezavisna lista²⁹
 Aktivni branitelji i umirovljenici Hrvatske (ABU Hrvatske)³⁰
 Blokirani – deblokirajmo Hrvatsku (BLOKIRANI)
 Budnica Hrvatska – Zajednica Bosanskih Hrvata (BH – ZBH)
 Demokratska partija Srba (DPS)³¹
 Demokratsko socijalna stranka Hrvatske (DSSH)
 Građanska opcija grada Osijeka (GOGO)

²⁴ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (ožujak 2020.) te rješenju Ministarstva pravosuđa i uprave (svibanj 2020.), prethodni naziv političke stranke bio je Start – Stranka antikorupcije, razvoja i transparentnosti (START).

²⁵ Prema rješenju Ministarstva pravosuđa i uprave, od 16. ožujka 2021. novi naziv političke stranke je NEZAVISNI.

²⁶ Prema rješenju Trgovačkog suda u Zagrebu od 21. veljače 2020. pokrenut je stečajni postupak te je od tada politička stranka u Registru političkih stranaka bila upisana pod nazivom Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević u stečaju. Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), novi naziv političke stranke je Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević (HSP AS). Također, politička stranka je Uredu financijske izvještaje u papirnatom obliku dostavila u propisanom roku.

²⁷ Politička stranka je financijske izvještaje u papirnatom obliku dostavila Uredu u propisanom roku.

²⁸ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

²⁹ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 2. prosinca 2020.

³⁰ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

³¹ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

Hrvatska demokratska stranka (HDS)³²
 Hrvatska narodna lista (HNL)
 Hrvatska stranka branitelja i domoljuba (HSBID)
 Hrvatska stranka budućnosti (HSB)
 Hrvatska stranka nezaposlenih (HSN)³³
 Hrvatska stranka pravaškog bratstva (HSPB)
 Hrvatski rast (Hrast)³⁴
 Hrvatski umirovljenici zajedno (HUZ)³⁵
 Istarski demokrati – Democratici Istriani (ID – DI)
 Jadranska socijaldemokratska stranka Hrvatske (Jadranski socijaldemokrati)
 Krila slobode Hrvatska nacionalistička stranka (Krila slobode)
 Kvarnerska inicijativa – regionalna platforma (Kvarnerska)³⁶
 Mladi za Đakovo³⁷
 Modeli altruizma u politici (MAP)
 Moja voljena Hrvatska (MVH)
 Nova Hrvatska (NH)³⁸
 Nova politika (NP)
 Održivi razvoj Hrvatske (ORaH)³⁹
 Plavo zelena stranka (PZS)
 Pokret zajedno (PZ)
 Sasvim mala stranka (SMS)⁴⁰
 Savez komunista Hrvatske (SKH)⁴¹
 Slobodarska stranka Hrvatske (SSH)
 Slobodna Hrvatska (SH)
 Splitska stranka (STS)
 Splitska stranka umirovljenika (SSU)
 Srđ je grad (SJG)⁴²
 Srpska narodna stranka (SNS)
 Srpska pravredna stranka (SPS)
 Stranka umirovljenika Hrvatske – Blok umirovljenici zajedno (SUH)⁴³
 Ujedinjena stranka prava (USP)
 Umirovljenička demokratska unija (UDU)
 Zagorska stranka za Zagreb (ZSZ)
 Zajedno za Murter (ZM)⁴⁴
 Zelena stranka (ZS)⁴⁵
 Zeleni forum (ZF)
 Zelinski laburisti – stranka Prigorja (ZL).

³² Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

³³ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

³⁴ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

³⁵ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 8. prosinca 2020.

³⁶ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 11. prosinca 2020.

³⁷ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 6. listopada 2020.

³⁸ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

³⁹ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (5. veljače 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

⁴⁰ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

⁴¹ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

⁴² Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 14. prosinca 2020.

⁴³ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

⁴⁴ Politička stranka upisana je u Registar političkih stranaka 10. kolovoza 2020.

⁴⁵ Prema uvidu u Registar političkih stranaka (22. studenoga 2021.), politička stranka prestala je djelovati.

Nezavisni zastupnici

Nezavisni zastupnici dostavili su unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja u propisanom roku godišnje financijske izvještaje s propisanim priložima (dr. sc. Furio Radin dostavio ih je Uredu i u papirnatom obliku).

Spomenuti financijski izvještaji nezavisnih zastupnika, s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Nezavisni vijećnici

U lokalnim jedinicama 19. studenoga 2021. djelovalo je 1 176 nezavisnih vijećnika, kojima je mandat započeo nakon lokalnih izbora održanih u svibnju 2017. (Odluka o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, s danom provedbe 21. svibnja 2017., Narodne novine 38/17), odnosno nakon prijevremenih izbora održanih od 2018. do 2020. Spomenuti vijećnici bili su obvezni dostaviti financijske izvještaje za 2020., s propisanim priložima.

Za nezavisne vijećnike kojima je mandat u 2020. bio u tijeku (1 176) utvrđeno je:

- 1 091 nezavisni vijećnik dostavio je unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje, s propisanim priložima, i to u propisanom roku ili do 19. studenoga 2021.
- 85 nezavisnih vijećnika nije dostavilo financijske izvještaje do 19. studenoga 2021. (od navedenog broja 35 nezavisnih vijećnika dostavilo je izjave o odricanju od prava na redovito godišnje financiranje iz proračuna, šest nezavisnih vijećnika dostavilo je preslike o zatvaranju posebnih računa za redovito godišnje financiranje, a 44 nije dostavilo spomenute financijske izvještaje, izjave ni drugu dokumentaciju).

Financijski izvještaji nezavisnih vijećnika, s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

U travnju 2021. Vlada Republike Hrvatske, između ostalog, donijela je Odluku o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine 39/21). Danom stupanja na snagu spomenute Odluke (15. travnja 2021.) prestaje mandat svih članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Novi lokalni izbori održani su u svibnju 2021.

ZAKLJUČAK

Političke stranke, prema odredbama Zakona o političkim strankama, svojim slobodnim osnivanjem izraz su demokratskoga višestranačkog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te pravne osobe koje politički djeluju u skladu s ciljevima utvrđenim programom i statutom, koji su usmjereni na stvaranje i oblikovanje političke volje te političkog djelovanja građana. Prema odredbi članka 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, nezavisni zastupnik znači zastupnik izabran s neovisne liste i zastupnik nacionalnih manjina izabran s liste koju su predložili birači ili udruge nacionalnih manjina, a nezavisni vijećnik znači član predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabran s liste grupe birača.

Prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke radi ostvarivanja svojih političkih ciljeva mogu stjecati prihode od imovine u svojem vlasništvu, članarine odnosno članskog doprinosa, izdavačke djelatnosti, dobrovoljnih priloga (donacija), prodaje propagandnog materijala, organiziranja stranačkih manifestacija te iz drugih zakonom dopuštenih izvora. Navedene prihode (osim prihoda od članarina odnosno članskog doprinosa i organiziranja stranačkih manifestacija) mogu stjecati i nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici. Također, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici mogu se financirati iz sredstava državnog proračuna i proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenima ovim zakonima. Navedena sredstva mogu se koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom (čije je donošenje propisano odredbama članka 50. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu).

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Financijskom revizijom 45 političkih stranaka i šest nezavisnih zastupnika obuhvaćeni su financijski izvještaji i poslovanje za 2020. Kod najvećeg broja političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti i propusti u području financijskih izvještaja i računovodstvenog poslovanja (evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja te obavljanje popisa imovine i obveza). Kod nezavisnih zastupnika nisu utvrđene nepravilnosti i propusti koje bi utjecale na istinitost i realnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja (osim u dijelu koji se odnosi na računovodstveno poslovanje i financijske izvještaje nezavisne zastupnice).

Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika Ured je dao naloge i preporuke, čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava. Revizijom za 2020. dano je 278 naloga i preporuka, od čega se na političke stranke odnosi 271 ili 97,5 % te nezavisne zastupnike sedam ili 2,5 %.

U skladu s odredbama članka 94. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Ured obavještava Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i dostavlja cjelokupnu dokumentaciju o svim utvrđenim povredama Zakona.

U prilogu se daju pojedinačna izvješća o obavljenoj financijskoj reviziji za 2020. (za 45 političkih stranaka i šest nezavisnih zastupnika).